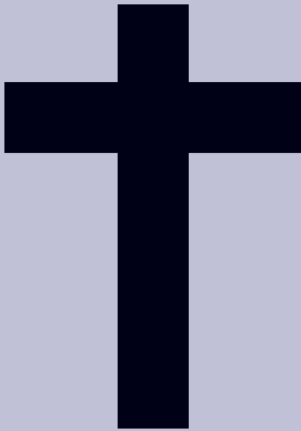

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible

Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

İona	1
Mark	4
Luk'a	38
İoan	93

Xavareçal İonay girk

İonay Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un

¹ Amitt'ayi ğar İona * Q'ONÇUĞON metər sa əyite p'ap'esp'i: ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə bakala amdarxo car k'alpi p'ap'esp'a ki, içoğoy biq'ala pis əşurxo Za p'ap'ene». ³ İona isə Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un çureşi hayzeri içu pi gala təə, Tarşişane yaq'a baft'i. Taşi Yafona çurpi gəmiğoxun Tarşişa tağalt'u bəğəbi, iz yaq'e tənginal tadi t'e gəminə areşi ki, Q'ONÇUĞOXUN t'it'ale.

⁴ Ama Q'ONÇUĞON dənizə ost'aar muşe yaq'abi. Dənizə t'etər sa tufane eşeşi ki, male manst'ay gəminə bİYEXUN cöybane. ⁵ Gəminə bakalt'oğ q'iyene haq'i, hərt'in bureqi iz buxaçuğ k'alpi içu çark'est'eynak' xoyinšba. Gəminə bakala yükəl c'evk'i bot'unseri dənizə ki, gəmi suuk'baqe'an.

İona isə şiri gəmin boş bakala otağxoxun sunt'u bask'i ost'aar nöp'axeşi. ⁶ Gəmiçiğoy kalo şot'ay t'öğöl hari pine: «K'ən bask'e? Hayza vi buxaçuğ k'alp'a, bərkə şot'in yax gorox hari çark'esadi».

⁷ Gəmiçiğonal suna pit'un: «Ekinan çöp bosen, me bələ beş bel şi görə eysuna avabaken!» Çöpə bot'unseri, çöpəl hari İonay loxole çurpi.

⁸ T'e vədə gəmiçiğon şot'oxun xavart'un haq'i: «Şunu hun? Şi görəne me bələ beş bel hare? Vi əşlin s'i hik'ə? Mayinen eysa, mayalunu? Mani azuk'axunnu?» ⁹ İonan şot'oğ coğabe tadi: «Zu əbranizu. Dənizxo, oçalxo yaratmışi göynul bakala Buxaçuğ, Q'ONÇUĞOZ bul k'os'bsa zu».

¹⁰ Şot'oğoynak' izi Q'ONÇUĞOXUN t'ist'una exlətp'at'an isə gəmiçiğ q'iyene haq'i. Şot'oğon içoğoy bula biq'i pit'un: «Hun mo he eşen biq'i?»

¹¹ Tufan taysun ost'aarebaksay, t'e vədə gəmiçiğon p'urum pit'un: «İsə yan va k'ə ben? Me tufana hetər şip'ben?» ¹² İonan şot'oğ "za ext'anan dənizə bosanan, şip'bakale dəniz t'e vədə, me tufani za görə eşesuna avazu" pine. ¹³ Ama gəmiçiğon içoğoy axırnci zora laxi avar zəpsat'un burqi. Taşi q'ariluğa c'eyseynakt'un çalışaksay, ama muşen t'etərə funey ki, içoğoy çabalayinšbsun ams'inane taysay.

¹⁴ T'e vədə şot'oğon Q'ONÇUĞO k'alpi pit'un: «Ay Q'ONÇUX, me amdari elmoğ haq'suna görə Hunal beş elmoğ ma haq'a! Me taxsırsuzi p'iya şipsuni cazina yax zapesmada! Axiri me bakiyorox bito Vi çuresunene baki, ay Q'ONÇUX!» ¹⁵ Hametər, şot'oğon İona ext'i dənizət'un boseri, dənizə eşeşi tufanal bot'ebaki. ¹⁶ Q'ONÇUĞOY kalaluğa ak'at'an q'iyene haq'i gəmiçiğ. Şot'aynak' q'urbanxot'un eçeri, elas tadi niyətt'unbi.

¹⁷ Q'ONÇUĞON isə t'etərə bi ki, İona kala sa çəlinene q'uc'p'i. Xib ği-xib şü şo t'e çəlin tapanene mandı. †

2

İonay afırı

¹ İonan çəlin tapanexun iz Buxaçuğ bakala Q'ONÇUĞO k'alpi metərə afırpi:

* 1:1 1:1 2 Padç. 14:25 † 1:17 1:17 Mat'. 12:40

² «Bez t'ar ğine Q'ONÇUĞOZ k'alpi zu,
Şot'inal za çoğabe tadi.
T'e dünyəni bayinq'luğaxunex haraypi,
Hunal za inbaki.

³ Bəğəloyluğxon badi Hun za,
Dənizi tumaz ak'i.
Xenene taşeri za,
Bito Vi ləpoox, Vi dalğooxe
Hari bez loxolxun c'ovaki.

⁴ Fikirezbi ki, bisti zu Vi piyexun, ama təə!
Ak'oz zu hələ Vi İvel xrama, bul k'os'boz t'iya!

⁵ Xenen za q'uc'epi,
Zapi taneşeri za.
Dənizi ile bez bel ləc'üresi.

⁶ Xene oq'az taşi, buruxmoğoy tumaz ak'i zu,
İşiğ bitala gane həmişəluğ but'eşi bez baç'anexun!
Ama Hun, ay bez Buxaçux bakala Q'ONÇUX,
Za çark'esendi, za t'e dünyənexunen zapi c'evk'i!

⁷ Bez elmux bez boşt'an c'eğat'an,
Q'ONÇUĞOZ eyex badi zu,
Bez afırıyal hari Va,
Vi İvel xrama p'anep'i.

⁸ Əfci buxaçuxxo bul k'os'balt'oğoy
Şaat'luği k'ə baksunaxun xavar butene!

⁹ Ama zu Vi s'iya alabala məğur məğbsun
Vaynak' q'urbanxo eçöz!
Bez elasp'i niyətp'it'oğoy bitova bex p'ap'esp'oz.
Çark'esun Vaxune eysa, ay Q'ONÇUX!»

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON t'e kala çəlinə əmirebi, şot'inal İona izi jomoxun
qaydi q'ariluğane boseri.

3

İonay Ninevina taysun q'a ninevaluğoy toobabsun

¹ Q'ONÇUĞON İonaynak' p'əmci kərəməl İz əyitə p'ap'esebi. ² «Hayza
Ninevina taki! T'e kala şəhərə Bezi va pit'oğoy car k'alp'i bayanba!»

³ İonal hayzeri Q'ONÇUĞOY əyiten Ninevina yaq'ane baft'i. Nineva isə
kala şəhərəy, şot'ay sa belxun başi t'e belxun c'eyseynek' xib ğiney lazım.

⁴ Ama İonay hələ süft'in ğine şəhərə başi "Nineva q'ırx ğinaxun oşa oçalen
sa bakale!" upsun bəşebaki. ⁵ Ninevaluyox Buxaçuğoy vət'unbaki, ğurux
efi busat'un çurpi. Kala-mis'ik', bitot'in çul lapi içoğoy heq'ədər pəşman
baksunat'un ak'est'i.

⁶ Me exlət taşi Ninevin padçağı ümüğü p'ap'at'an şo iz taxt'e loxolxune
hayzeri, şot'inal iz padçağı paltara c'evk'i çul lapi jeq'e boşə arşi. *

⁷ İzi s'iyen əmir c'evk'i bayanbesedi: «Şuk'kalen iz jomo nə ukun, nə
üğü maq'an duği. Heyvanxoval nə ot't'ağa, nəəl xe üğsa maq'at'un
taşeri. ⁸ Barta amdarxon içoğoy loxol çul lapi, içoğoy eğel belığoy loxol
çul lapest'i üşə-ğena Buxaçuğoyat'un k'alpi. Pis yaq'en tağalo, şər əş
biq'alo iz əməlxoxun kul haq'eq'an! ⁹ Avabakes tenebakon, bərkə t'e vədə

* 3:6 3:6 çul lapi jeq'e boşə arşi - Me hərəkəten yas efi toobabsunane ak'est'a.

Q'ONÇUĞON yax goroxe hari, İzi bok'osp'i şíkala əcuğo bask'est'i yax tene əfçibi».

¹⁰ T'e vədə Buxaçuğon şot'oğoy me bit'oğoy, içoğoy pis yaq'axun c'eri toobabsuna anek'i. Şot'oğoy gorox hariyal yaq'absun çureğala bəlinə tene yaq'abi.

4

Buxaçuğoy ük' bok'ospsuna ak'i İonay əcuğon biq'sun

¹ İonay isə me əşur sal xoşel tene hari, şot'ay əcuğone biq'i. ² Afırıpı Q'ONÇUĞO metərə pi: «Ay Q'ONÇUX, zu hələ bez oçalin boş bakat'an me əşlin metər çark'suna avazuy! Şot'o görəz Tarşısa t'it'eri. Avazuy, Hun ük' bok'osp'al, gele səbürlü, çuresun gele bakala Buxaçuğnu, bələ yaq'absunal Vi kul tene tağal! * ³ İsə haq'a bez elmoğoy, ay Q'ONÇUX! Zaynak' ene manst'axunsa bisun saat'e». ⁴ Q'ONÇUĞON isə xavare haq'i: «Va gelene laft'i me əş?»

⁵ İonan şəhərin bel k'ə eysuna tamaşabsune çuresay, şot'o görəl şəhərexun c'eri bəğ c'eğalaç içeynak' sa tərəjə düzbi şot'ay xojina areşi.

⁶ Q'ONÇUX Buxaçuğon isə t'etərə bi ki, düz İonay best'a sa xode əq'əsi. Şo kalabaki xojine sak'i, İonaynak' sərinluğ eçeri şot'o eğariğoxune q'orişi. İonal me xoda görə gelene müqbaki. ⁷ Əyc'indəri işiğ bitat'an isə Q'ONÇUĞON me xodin tumeynak' sa meqə yaq'abi. Meqən xoda tumexun k'as'epi, şoval şerenebaki. ⁸ Bəğ əqesit'uxun oşa, Buxaçuğon bəğ c'eğala tərəfəxun eğala gam muşə yaq'abi, bəğenal İonay bula t'etərə cərdi ki, şo tamam halnuxune biti. Bisun çureşi metərə pi: «Manst'axunsa biyayiz şo saat'e».

⁹ Buxaçuğon İonaxun xavare haq'i: «Me xode dərden metər əcuğon biq'suna lafest'a?» İonanal "hoo, lafest'a, həysə zaynak' bisun mot'oxun saat'e!" pine.

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON metərə coğab tadi: «Sa xodeynak' vi ük'e boksa - vi nu kalabi, iz loxol əzyət nu ak'i, sa ğiin boş kalabaki oşin ğineyal q'aribaki sa xodeynak'! ¹¹ P'oy Bez ük' hetər maq'an bok'i Ninevineynak'? Sabaç q'a hazar tanaxun gele iz yaq'a açəsp'i amdar, sahəkətal heyvan bakala t'e kala şəhəreynak' bez ük' hetər maq'an bok'i?»

* 4:2 4:2 C'eys. 34:6

Mark'en şampi Müq Xavar Bëşin öyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Müq Xavara yəymışbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqı. Axırı Q'onçux İsusen göynul eşeğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Müq Xavara yəymışbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisəğo exlət'bsuni me girke bex c'eySunast'a gele köməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iyəmi Müq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a şot'ay hər şeyə amdar k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçugoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen şot'o şinəyınşbsunaxun, mo'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçugoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzoğon İzi Buxaçugoy C'ək'p'iyə baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçəne t'əqt'esa, xib gi oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksa. Axırncı bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a şot'ay göynul eşesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbəş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyoroX bito hari bex p'anep'sa. Şo amdarxoy günaxa İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçugon amdarxo öyit tadi sa Q'urbaney. Me Müq Xavara qəbulbsunenal yan hələ me dünyəne Buxaçugoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-13 İsusı eyseynek' həzirluğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusəlimə eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusəlimə baki axırncı ğimxo

16:1-8 İsusı bəyınbaksun

16:9-20 Bəyınbaki Q'onçugoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul eşesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynek' eysun

(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

1 Buxaçugoy Ğar İsus Xrist'osiMüq Xavar metərə burqesa.

2 Xavareçal İsayay girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

* 1:2 1:2 Mal. 3:1

³ «Çöle car sak'alt'ay söse eysa:
"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,
Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusalamə yəşəyınşala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğö İordan oqe boş k'unuk'əbsay.

⁶ İoanen buşə xayaxun paltare layey, iz bİYex t'olaxun q'ayınşə gəçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyınşaksun
(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şıysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa söse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çöləne zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyınşebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'əsit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Müq Xavaranekaroozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ İşabakene. Toobabanan, Müq Xavara vəbakanan!» *

Samci şaqirdxo
(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney. ¹⁷ İsusen şot'oğö pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vəx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boşeri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğö k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun
(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi. ²² Şot'ay zombsuna bütüm məət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğö k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † ²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar

† 1:3 1:3 İsa. 40:3 ‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29

uruf bakala sa amdare başı. ²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçugoy İvelonu!» ²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!» ²⁶ Murdar urufen me amdara jlk'p'i ost'ar haraysun şot'oxun c'ere. ²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksaxa».

²⁸ İsusı barada bakala exlət Galileya oçalı hər tərəf usum yəymişaksane burqi.

İsusı gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşı. ³⁰ Şorox t'ıya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. ³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşı iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğoy q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğoy saal içoğoy boş murdar uruf bakalxo İsusı t'öğölt'un eçeri. ³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un giresi. ³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'eşi. Ama murdar urufxo öyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusı Şu baksuna avat'unıy.

İsusı İz q'ulluğa davamsun

(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşı t'et'ıya afırınepi. ³⁶ Simonen q'a iz t'öğöl bakalt'oğon isə İsusı qəvesat'un burqi. ³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». ³⁸ İsusen şot'oğoy pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğoy tağen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşı bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozebsay, murdar urufxone şəp'esay. †

İsusı cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun

(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i Ş sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bəş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayın za təmizbes bankon». ⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!» ⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki. ⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi ⁴⁴ möhk'əm tapşurebi: «Bəğa, me barada şuk'k'ala sa öyit ma upa, ama taki va bəyinşen bəğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun təmiz baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me baki't'oğoy bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo

† 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * 1:44 1:44 Lev. 14:1-32

şəhərexun t'ödx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun

(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaryl dirist' şəhəre yəymişebaki. ² Şot'ay t'öğöl t'eç'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çureşi. ⁴ Ama gele amdarxoy topbaksuna görə şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un sıvk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vələğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arşi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axırı mo Buxaçuğoy tərşinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şına bağışlayınşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amışaki pine: «Mo hetər fikirxone ef bəyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçalı çoye günaxxo bağışlayınşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!» ¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bəş ç'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğoy alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər eş teyan ak'ey».

İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun

(Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğölə taşi. Şot'ay t'ödx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arşi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusi baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arşi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un kəyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkərroxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərroxun sagala şum uksa?» ¹⁷ İsusen mot'o ibakat'an şot'oğoy pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual

(Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

* **2:6** 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo şaat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andırışala, t'e k'anunxo hetər əməlbsuna zombala amdar. † **2:16** 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sekt'oğoy üzvi

18 İoani şagirdxon q'a fariseyxonguruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusı t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?» 19 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onaxxon ğurux et'unfon? Heq'ədar ki, bəy içoğoy t'öğöle, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene. 20 Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. 21 Şuk'k'alen bisi paltarax təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon. 22 Şuk'k'alen təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
(Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

23 Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqı. † 24 Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon hef'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» 25 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? 26 Şo samci bəyinş Evyatari vədınest'a irəziluği çadıra başı bəyinşoxon başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğ həsrbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

27 Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə. 28 Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxə».

3

İsusı kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun
(Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

1 İsus p'urumal sinagogane başı. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy. 2 Bəzi amdarxoy pul İsusı loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaq't'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. 3 İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» 4 Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine saat'lug' yoxsa pislug' bsuna? Şinəsa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'unıy. 5 İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarına pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

6 Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusə hetər əfçıbsuni barada maslaatsat'un burqı.

İsusı bac'anexun eğalt'oğoy gelebaksun
(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

7 İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öğxe taşı. Şot'ay bac'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. 8 İsusı biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusolimmaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. 9 Amdar t'eq'ədar geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışı pi, İz şagirdxoxun

İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. ¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarx-one q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğo best'unbsay. * ¹¹ Murdar urufxon isə İsusə ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» ¹² Ama İsusen şot'oğo İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanebsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun
(Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)

¹³ Sa ği İsus buruğo laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğölə k'alpi, şoroxal hart'un. ¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy. ¹⁵ İsusen şot'oğo murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərлуğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, ¹⁷ Benerağeş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerağeş «S'əq'e ğarmux» upsune - ¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançı † Simon ¹⁹ saal oşa İsusə xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başi. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay. ²¹ İsusi aillinen me barada ibakat'an Şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ılane açesp'e.

²² Yerusallimaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † ²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şep'eşes bakon? ²⁴ Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. ²⁵ Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon. ²⁶ Əğər şeytanenal iç iz əleyinə əqəsi için-içuxun düşmənlüğesbasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon. ²⁷ Axırı şuk'k'alen zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğo bihi tağala əyitmux şot'oğo bağışlayınşakes banekon. ²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəlüğ mandale». §

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlət'p'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğo İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. ³² Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». ³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez

* **3:10** 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † **3:18** 3:18 Kənançı - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğo tadeşi s'i.

‡ **3:22** 3:22 Mat'. 9:34; 10:25 § **3:29** 3:29 Luk'. 12:10

nana q'a viçimux şuva?» ³⁴ Oşa İz hërrəmine arsit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. ³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əmələbsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şareğala şile barada məsələ (Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hërrəmine t'eq'ədər amdare giresey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğoy gelesə şeyə məsələğone zombsay. Şot'in pine: ³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa. ⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğölə bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğoy t'ukt'i ut'unksa. ⁵ Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünəbaks. ⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaks. ⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğoy haqlayınşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a. ⁸ T'iyəmiyorox isə bərekətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaks, şot'oğoy bəzıt'oğon otuz, bəzıt'oğon altmış, bəzıt'oğon sabaç q'at gele bart'un tast'a». ⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şaresit'uxun oşa İz p'as'se şaqirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. ¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayese, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğoy fıripı bağışlayınşt'unbakon"». †

¹³ Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğoy hetər q'amışakalnan?»

¹⁴ Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite. ¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaks, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'esi əyitə ext'i taneşt'a. ¹⁶ Bəziyorox jəluğ gala şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsa, ¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğoy əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaks. ¹⁸ Şaşurxoy arane bit'i şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaks, ¹⁹ ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğoy bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a. ²⁰ Bəzi amdarxo isə bərekətlu oçala şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çiraği barada məsələ (Luk'. 8:16-18)

* 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3 † 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

²¹ İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğə exlətebi: «Ef zənden, çırağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çıraği q'ave loxolt'un laxsa. † ²² T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayəğane. § ²³ İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ
(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

²⁴ İsusen şot'oğə sa məsələ exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. * ²⁵ Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale». †

Zoğ duği şile barada məsələ

²⁶ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdare şile şare. ²⁷ Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eysuna sal avatenebaksa, ²⁸ axırı oçalen içine mot'oğə bsa. Süft'ə zoğə c'eysa, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. ²⁹ Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğən mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». †

Xardali şile barada məsələ
(Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

³⁰ Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsəlinen ak'est'en? ³¹ Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin, ³² kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksa. İz taymuxal t'e boydane baksa ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

³³ İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsəlooxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un. ³⁴ Şot'oğə məsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdoxun tək mandat'an şot'oğə hər şeyə q'andırışəbsay.

İsusi tufana bask'est'un
(Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25)

³⁵ Hat'e ği biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərəf c'ovaken». ³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arşi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane əqəşi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşə buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərəf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?» ³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'ıbsa? Hələ vəst'a vəluğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'ıyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, gölə İçu tabinebaksa?" pi xavart'un haq'say.

‡ **4:21** 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § **4:22** 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * **4:24** 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † **4:25** 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 ‡ **4:29** 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

5

*İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun
(Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39)*

¹ Şorox göle t'e soğo tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri. ³ Şo gərəmzəluğane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayinşiyal gəçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'ene. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğa, buruxmoğoy harayeney, için içü jəlayinşesay.

⁶ Şot'in İsusə əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arşit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!» ⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusə içoğoy t'e oçalaxun maq'an şəp'əsi pi xoyinşbsane burqi. ¹¹ T'et'iyə - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay. ¹² Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen». ¹³ İsusen icaza tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə İşa bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Bəq'bəğəlxon t'it'eri me barada şəhərməğoy q'a ayizməğoy exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynek'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusə t'əğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayinşaki arst'una ak'i q'it'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğoy q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdarxon İsusə xoyinşbsat'un burqi ki, içoğoy oçalaxun c'əğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arşat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusə xoyinşebi ki, içoval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İşat'oğoy t'əğöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğoy saal vaynak' hətər ük' bok'ospun ak'est'una şot'oğoy exlətp'a». ²⁰ Me amdarənal taşi İsusen içeynak' bit'oğoy dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətəpsane burqi, bitoval məətt'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun
(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)*

²¹ İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'arılığa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare gireşi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğoy, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsusə ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elməğoy loxole. Eki vi kulməğoy şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

²⁴ İsusə şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay bac'anəxun t'eq'ədər amdare esay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'iyə içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. ²⁶ Şo cürbəcür doxt'urxone tarəpey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal şaat' tene

baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğun İsusı barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boşt'an c'ovaki baç'anexun taşı İsusı paltara lafedi. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayız q'olaybakoz». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaki. ³⁰ İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fıırıpı xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyoy şuvay?» ³¹ Şagirdxon şot'o çoğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakon?» ³² Ama İsusı piin hələl mot'o bit'üne q'ovesay. ³³ Çuğun içü k'ə baksuna avaney. Şo iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusı turinoq'a bitı bütümə şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vëbaksunen va çark'esedi. Arxayın taki, eneyal azarayınşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Əne məəlimə het'aynak'en naraat'bsa?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, tək'ə vëbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene barti. ³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'ar önök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başı şot'oğö pine: «Het'aynak'nən hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər base'ə». ⁴⁰ Şot'oğon İsusı loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başı. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'a k'un!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayzal!" upsune. ⁴² Xuyərənal hat'e saad hayzeri tarapsane burqı. Şot'ay p'as's'e yəşe buy. T'et'ıya bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğö tapşurebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusı İz yurdnu nu q'abulbaksun (Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' gi eğat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in məətt'əl mandı nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayına? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzöğö hetərə bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakalə ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi aranet'un yəşəyınşbsa!» Hametər şot'oğon İsusə tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oğö pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandı hər gala!» *

⁵ Metərлуğen, Şot'in t'et'ıya sa hema azarin loxol İz kula laxı q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene baki. ⁶ İsus şot'oğost'a vëluğ nu baksuna ak'i məətt'əle manst'ay.

* 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44

İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluğeynak' yaq'absun
(*Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12*)

Oşa İsusen zombsun hərəminə bakala ayizmoğə tarapi-fırınepi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğə p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oğə murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oğə tapşurebi ki, yaq'a çombağaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynak' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Maya sa k'oya bağaynan, t'e şəhərexun c'eğamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureğayt'un, t'et'iin c'eğat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğəynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluğen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariğot'un q'olaybsay. ‡

Me əsurxo biq'ala amdar şuva?
(*Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9*)

¹⁴ Hametər bütüm me əsurxo hari padçağ İrodi ümüğə p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuğə haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun q'ibi şot'o q'orişesbay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel saat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğə saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi. ²² Q'onaxluğə vədine İrodiyay xuyəren bəna başi əçinəri. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayın, lap bez padçağluğə q'it'ual çureğayın, va tadoz». ²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçağı t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula

† **6:11** 6:11 T'e vaxt' iudeyxu t'iyəmin ölinəxun qaybakat'an içoğoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoğoy azuk'axun bakalt'oğəynak' bsunen isə şot'oğoval Buxaçuğə nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13** 6:13 İak'. 5:14 § **6:15** 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

ozanaxun duği ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meyidə ext'i mağarınat'un laxi.

İsusi qo hazar tana boşevksun

(*Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14*)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğo tadi tapşuruğxo bex p'ap'espuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlətt'unbi.

³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyişəken». Axırı eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğə anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışakı t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'unıy. İsusenal şot'oğə gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

³⁵ Biyənebakşay. Şagirdxon hari İsusa pit'un: «Mo çölə, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğə pine: «Şot'oğə ukun vən tadanın». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?» ³⁸ Ama İsusen şot'oğə pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

³⁹ İsusen şot'oğə əmirəbi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un. ⁴⁰ Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi. ⁴¹ İsusen qə şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırınepi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. ⁴² Bitot'in kəyi bot'unşi, ⁴³ hələ avuzin mandı şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as'se zənbiləl buyt'unbi. ⁴⁴ Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qə hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(*Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21*)

⁴⁵ Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. ⁴⁶ İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynak' buruğəne laşi.

⁴⁷ Üşə lodk'a gölə biyəxey, İsus isə q'arılığa tək çurpeney. ⁴⁸ İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a ‡ İsus gölə çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çureşi. ⁴⁹ Ama şagirdxon İsusi gölə çoyelxun tarapsuna ak'at'an Şot'o sa ak'esun avabaki

* **6:34** 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36 † **6:37** 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiin eşlin haq'q'e. ‡ **6:48** 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşə saad xibaraxun üqəray arane.

harayt'unpi, ⁵⁰ Şot'o ak'i içoğö q'iyen haq'eny. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» ⁵¹ Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məətt'əl mant'undi. ⁵² Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

*İsusi Ginesara azariğö q'olaybsun
(Mat'. 14:34-36)*

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'ina ğaçt'unpi. ⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusa çalexı. ⁵⁵ T'e pervare bakala amdaxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğö nasilk'in boş Şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqı. ⁵⁶ İsusi tağala hər gala - ayizmoğö, şahərmoğö, bölgöğö azariğö eçeri meydana lat'unxsay ki, Şot'ay paltarı c'ot'aq'a bakayın lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

*Amdara murdar balo hik'ə?
(Mat'. 15:1-20)*

¹ Sa ği İsusi t'öğöl fariseyxo q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. ² Şot'oğon at'un k'i ki, İsusi şagirdxoy bəzıt'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbinut'tun şuma arst'a. ³ Axırı fariseyxon ičan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandı ədətə tam dəğig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğö os'k'i pakbinut' şuma artet'unsoy, ⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğö os'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unsoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğö, tuncə levət'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandı ədətxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğö tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğö pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa,

Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğöxbi amdaxxoy c'evk'i ədətxonnan taysa».

⁹ İsusen saal şot'oğö pine: «Ef c'evk'i ədətxo əməlbseynek' Buxaçuğoy əmirə t'öğöx bost'una hetərəl şaat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'irbala amdara besp'anani!"
† ¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayın ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğoz q'urbanbsa", ¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metər luğen vən vəxun c'evk'i ədətən təysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

* 7:7 7:7 İsa. 29:13 † 7:10 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16

14 İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. 15 Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe». 16 †

17 İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi. 18 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakon? 19 Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) 20 İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'eğalone. 21 Şot'aynak' ki, amdarxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun, 22 q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxilluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon. 23 Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vëbaksun (Mat'. 15:21-28)

24 İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iya sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakest'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

25 T'et'iya sa çuğə hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. 26 Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusə xoyinşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane. 27 İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşi, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğə bost'un düz tene bakon». 28 Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfınaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». 29 İsusen çuğə pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

30 Çuğon iz k'oya hari anek'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

31 İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. 32 T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinşt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. 33 İsusen t'e amdara t'ödx taşeri, İz k'əşəmoğə me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. 34 Şot'in göynul bəği afirnepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". 35 Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayeşi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

36 İsusen mot'o ak'it'oğə tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. 37 Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitenel!»

† 7:16 7:16 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate ğireşi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdarxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğö həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayız, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyorox lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayına şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arseq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebə, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo ğirbat'an isə vüğ zənbilə buybaki. ⁹ T'et'iya bip' hazar tana İša amdare buy.

İsusen şot'oğö yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ Fariseyxo İsusı t'öğöl hari Şot'oxun höcətbsat'un burqı. Şot'o sinəyınşbseynak' çurt'unşay ki, ğöynuxun eğala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. * ¹² Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹³ Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soğö tərəfe c'ovaki. ¹⁴ İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'uniy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy. ¹⁵ İsusen şot'oğö tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». ‡ ¹⁶ Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'uniy: «Mot'o beşi şum nu baksuna ğörəne nex». ¹⁷ İsusen mot'o avabaki şot'oğö pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkərə? ¹⁸ Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eril' ¹⁹ Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». § ²⁰ «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ». ²¹ İsusen şot'oğö pine: «Ama vən hələl q'amıştanabaki!»

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29 ‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusı t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. 23 İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'öðxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğo çupunen şeyinbi, İz kulmoğo şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» 24 K'aç'inen bēği pine: «Amdarxoz aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». 25 T'e vədə İsusen İz kulmoğo p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğe hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqı. 26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bēğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdoxun sagala Filip'a bakala K'eysariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?» 28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * 29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». † 30 İsusen İz şagirdxo tapşürebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

İsusı İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun saturbēş avabakest'un

(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

31 Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğo zombsane burqı. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o besp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bəyinbakale. 32 İsusen me əyitmoğo qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öðx zapi Şot'ay əyite bonet'i. 33 Ama İsusen fırpı İz şagirdxoy loxol bēği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bēşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusı bac'anexun taysuni toy

(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

34 İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metəre pi: «Əgər sunesa Bez bac'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez bac'anexunq'an hari. ‡ 35 Şiin iz elmoğo çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğo açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. § 36 Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğo açepsunaxun k'ə xeyirə bu? 37 Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon? 38 Me ext'ibərsuz saal ğınaxkər nəsili arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

* 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69 ‡ 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

9

1 İsusen şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

2 Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iya təkt'uniy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. 3 Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

4 Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoynak' akt'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. 5 P'et'eren İsusa pine: «Məəlim! He saat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğoy Vaynak', soğoy Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». 6 Şot'in içinal avateneş k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğoy q'iyen haq'eneş.

7 Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boşt'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Gare, Kot'o ümüxlaxanan!» * 8 Fırıp'i saal bəğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

9 Buruğoxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bəyinbakamin t'et'iya ak'it'oğoy şuk'k'ala nu uk'at'un.

10 Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bəyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay.

11 Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † 12 İsusen şot'oğoy metərə pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Gare əmxun het'aynak'e şameş ki, amdarxon Şot'o tet'un q'əbulbal şot'oğoy kiyexunal Şot'in gele əzyət zap'k'ale? 13 Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)

14 Şorox içoğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbak-suna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun həcətsunat'un ak'i.

15 İsusa ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məət'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri Şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

16 İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan həcətsay?»

17 Amdarxoy aranexun sunt'in Şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'əsi bez ğaraz eçeri. 18 Urufen şot'o maya biq'ayin, oçalane saksə, t'e vədəl əylin jomo kəfunale baksə, şot'in uluxxo ğıric'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksə. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

19 İsusen isə şot'oğoy pine: «Ay nu vəkəbala nəsil! Hevaxt'al şirik' vəxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vəx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!»

20 Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsusa ak'ala k'inək' əylə jık'epi. Əylə oq'a bit'i t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay. 21 İsusen şot'ay

* 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 Pet'. 1:17-18 † 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

bavaxun xavare haq'i: «Me əyel hevaxt'inaxune metər baksax?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. ²² Me urufen bəspseynak' kot'o sa hema kərəm aruğə, xenane bose. Ama bacarenbsasa, yax kōməyba, yax gorox eki!» ²³ İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vəbakalt'aynak' hər şey mümküne!» ²⁴ Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama kōməyba ki, bezi ük'e nuveluğeynak' ga maq'an mandil!"

²⁵ İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirəzbsa, me əylin boş't'an c'eki, eneyal ma baki!» ²⁶ Urufen haraypi əylə ost'aar jik'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!» ²⁷ Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

²⁸ İsus k'oya başit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» ²⁹ İsusen şot'oğə coğəbe tadi: «Me cürə urufxo tək'ə afırınene † c'evk'es baksax».

*İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)*

³⁰ Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane, ³¹ şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğə metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğənal Şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyinbakale». ³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan həcətbsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alen qaqtənepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içəğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un həcət'bey. § ³⁵ İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boş't'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırnci, bitot'ayal q'ulluğciq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy arəne çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğə pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğə

³⁸ İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anəxun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batənekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. † ⁴¹ Şiin vəxun sunt'u Bez baç'anəxun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayin, vəx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşə

† 9:29 9:29 afırınen - Bəzi kiinşamurxost'a: afırınen q'a ğurux efsunen § 9:34 9:34 Luk'. 22:24

* 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'.

10:16; İoan. 13:20 † 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § 9:41 9:41 Mat'. 10:42

42 Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vëbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayin, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jë suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun şaat'e bakon. 43 Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğə bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un şaat'e. * 44 † 45 Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə boşesaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un şaat'e. 46 ‡ 47 Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxaçuğoy padçağluğa baysun şaat'e. § 48 Axiri cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyaniñ bok'ala aruxal tene aşt'a. *

49 Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. 50 El şaat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vöst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada (Mat'. 19:1-12)

1 İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdarxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğə zomebsay.

2 Sa hema farisey İsusi t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğə c'evksuna icaza bune?»

3 İsusen şot'oğə pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbə?» 4 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğə cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayin, icaza bune». * 5 İsusen şot'oğə metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade. 6 Ama burqesunast'a Buxaçuğon "şot'oğə işq'ar saal çuuxe yaratmışi". † 7 "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğə gəçəgale, 8 me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡ 9 Mot'aynak'al, barta Buxaçuğon çütt'əyinişit'oğə amdaren maq'an cöybi».

10 Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. 11 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «İz çuğə c'evk'i q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğəbsa. 12 İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğonal əxlagsuzluğəbsa». §

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un (Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

13 Amdarxon İsusi t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğə tet'un barey. 14 Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyiñşəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. 15 Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa

* 9:43 9:43 Mat'. 5:30 † 9:44 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyaniñ bok'ala aruxal tene aşt'a. ‡ 9:46 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyaniñ bok'ala aruxal tene aşt'a. § 9:47 9:47 Mat'. 5:29 * 9:48 9:48 İsa. 66:24 † 9:50 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35

* 10:4 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † 10:6 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ 10:8 10:7-8 Burq. 2:24 § 10:12 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11

sa əyəl k'inək' nu q'abulbayin, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon». *
 16 Oşa əyloğə q'ujbi İz kulmoğə şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkəte tadi.

*Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
 (Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)*

17 İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğölə hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay saat' məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinqə bağaz?» 18 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al saat' tene. 19 Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». †

20 Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğə bitova əyelluğaxun əmələzbsa». 21 İsusen şot'ay loxol bəneği, şə İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez baç'anexun eki». 22 Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

23 İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!»

24 Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məətt'əlt'un mandi. Ama İsusen p'urumal şot'oğə pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun Ş heq'ədər çətine! 25 Buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

26 Şorox lap məətt'əl mandi sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» 27 İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' mümükn tene, Buxaçuğoynak' isə mümüknə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' hər şey mümüknə».

28 T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosı Vi baç'anexunyan hare». 29 İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Mıq Xavareynak' iz k'oja, viçimoğə, xunçimoğə, iz nana, iz bava, iz əyloğə, iz əkinxo bosane, 30 oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəye isə həmişəluğ yəşəyinqə nu haq'an. 31 Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırncı, axırncı bakalorox isə samci bakalt'un». *

*İsusi İz p'uri-bəyinqəbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un
 (Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)*

32 Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusəlimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içoğə naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy baç'anexun tağalorox isə q'iyə boşt'unıy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'ödx zapi şot'oğoynak' oşa İz bel əğala əşurxoy əmxun exlətpəne burqı:

33 «Mone, yan həysə Yerusəlimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinqəy q'a k'anun zombəlxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərər c'evk'i Şot'o Buxaçuğə nu çəlxəlxoy kiyel tadalt'un. 34 Şot'oğon Amdari

* 10:15 10:15 Mat'. 18:2-3 † 10:19 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ 10:21 10:21 qaybaka - Bəzi kiinşamurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34 § 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinşamurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun.

* 10:31 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30

Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayınşı oşa besp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bëyinbakale».

Şuva kalo?
(Mat'. 20:20-28)

³⁵ Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusa İşalayınşaki pit'un: «Məəlim, Vaxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavax». ³⁶ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresa vəynak' baz?» ³⁷ Şot'oğon İsusa pit'un: «Vi padçağluğ tamtarağen eğat'an, barta yaxun soğo Vi yön tərəf, t'e soğo isə tərs tərəfq'an arşi». ³⁸ Ama İsusen şot'oğo pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ camaxun † üğes banankon? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banankon?» ‡ ³⁹ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayankon». İsusen şot'oğo pine: «Bez üğələ camaxun vənal üğəlnan, Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakalnan. ⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şi arst'una icaza tast'un Bez ext'iyərə tene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğo tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandı vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğone biq'i. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəe amdaxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalkxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boşt'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğciq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökərq'an baki. § ⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun
(Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i payğirbal yaq'e t'öğöl arşeney. (Bart'imay s'i T'imayi ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in İbakat'an ki, Nazaret'lu İsusə tet'iin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çureşi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqı: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusi t'öğölə taşi. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» K'aç'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes bankon, vi vëbaksunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqı, şo İsusi baç'anexune taşi.

11

İsusi Yerusalisa baysun

(Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19)

¹ Şorox Yerusalisa İşalayınşaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyına eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi

† 10:38 10:38 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan. ‡ 10:38 10:38 Luk'. 12:50 § 10:44 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26

² šot'oŕo pine: «Ef bēš bakala ayize takinan. T'iya baĝala k'inək' hələ šuk'k'al nu laši, ĝaç sa eleme bala ak'alnan. Šot'o šadbi miya ečanana.

³ Šiin vəxun xavar haq'ayin ki, "mot'o het'aynak'nan bsa?", šot'o upanan "me eleme bala Q'ončuĝone lazım, šot'o usumluĝen qaydale".

⁴ Šorox tat'unši. Sa k'ojin darvazin t'öĝöl ĝaç eleme bala ak'i, šot'o šadt'unbi. ⁵ T'et'iya çurpi amdarxon šot'oĝoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me eleme balina het'aynak'nan šadbsa?». ⁶ Šagirdxon İsusen pi k'inək' šot'oĝo çoĝab tadat'an t'e amdarxon šagirdxo icaza tat'undi.

⁷ Šot'oĝon eleme balina İsusi t'öĝöl eçeri içoĝoy xələtxo eleme balin loxolt'un past'i. İsus me eleme balin loxol areši. ⁸ Gelet'in içoĝoy xələtxo, bəzit'oĝon q'oruĝa bakala xodurxoxun bot'eši tayurxo yaq'a past'unst'ay.

⁹ İsusaxun bēš taĝalt'oĝon q'a baç'anexun eĝalt'oĝon metərt'un harayey: «Hosanna! *

Q'onçuĝoy s'iyen Eĝalt'u xeyir-bərəkətq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadesi padçaĝluĝ xeyir-bərəkətluq'an baki! Ən alloyluĝxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusalama harit'uxun oša xramane baši. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, šot'o görəl İz p'as's'e šagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsusi barsuz incilnə xoda ləənətsun

(Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9)

¹² Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eĝat'an İsus busanebaki. ¹³ Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i šot'ay t'öĝöle taši ki, bəĝane bəyn šot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama šot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəĝəbi. İncili vədəl teney. ¹⁴ T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene šuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz šagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

¹⁵ Şorox Yerusalama hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlnə baši tet'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oĝoy ist'olxo q'a q'urbanluĝ göyərçinxo toydalt'oĝoy arşala ganxo taranedi, ¹⁶ yük zap'k'alt'oĝoxunal šuk'k'ala xrame məəlinəxun c'ovaksa barteneti.

¹⁷ Šot'oĝo metər zombsun pine: «Tene şameşe ki, "Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'

Afiribseynek' bakala k'oj k'aleĝale"? ‡

Ama vən šot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

¹⁸ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusə bespseynek' yaq' qəvesat'un burqi. Šot'aynak' ki, amdarxo šot'ay zombsuna məət't'əl manst'una görə šot'oxun q'ıt'unbsay.

¹⁹ Biyəbakat'an isə İsus q'a İz šagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vəbaksuni zore nişane

(Mat'. 21:20-22)

* **11:9** 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuĝo alxışq'anbaki" upsune. † **11:9** 11:9 İvel məĝ. 118:25-26 ‡ **11:17** 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'ödxun c'ovakat'an at'unk'i ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. ²¹ P'et'eren sa ği bəş baki't'u eyex badi İsusə pine: «Məəlim, bəğa! Vi ləənətbi incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğö pine: «Buxaçuğö ef vėbaksunq'an baki! ²³ Vəx düzinəz nex: şiin me buruğö "hayza, va dənizə bosal!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vėbakayin, şo bakale. § ²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vėbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vəynak' bakale. ²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəzilüğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. * ²⁶ Əgər vən nu bağışlayınşayan, göynul bakala ef Bavanal ef taksırxo tene bağışlayınşal». †

İsusə tadeşi ext'iyər
(Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8)

²⁷ Şorox p'urum Yerusəlimat'un hari. İsus xrame məəlnə taranney.

Me vədine samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo şot'o işalayınşaki ²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?» ²⁹ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyəren bsuna vəx uk'oz. ³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney ‡ yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadan!»

³¹ Şot'oğön isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vėbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsusə metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğö mani ext'iyəren bsuna Zuval vəx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ
(Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğön exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərəbsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğə bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'onçuğön şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği qit'unbsa, içüval biyaburbi şəp't'unsa. ⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərлуğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğö t'ap't'unne, bəzit'oğö isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, sayçə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy

§ 11:23 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 Kor. 13:2 * 11:25 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35 † 11:26 11:26

Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene. ‡ 11:30 11:30 yəni Buxaçuğoxun * 12:1 12:1 İsa.

t'öğöle yaq'absa. ⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'oncuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğone tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğone tene tadal ki?

¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'ödx bosı jə
Ən vacib jəne baki.

¹¹ Mo Q'oncuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl Şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən

(*Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26*)

¹³ T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyx-oxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğoy Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi.

¹⁴ Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgüne? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

¹⁵ Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». ¹⁶ Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ¹⁷ İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğoy tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məətt'əlt'un mandı.

Bəyimbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40*)

¹⁸ Bəyimbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy* bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: ¹⁹ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenese, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğoy haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". §

²⁰ Vüğ viçinə baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. ²¹ T'e vədə me çuğoy p'əmcı viçinə haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imecit'inal, ²² lap vüğümcit'ıval şirik' metərə baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. ²³ İsə axırncı ğinə p'uriyoroş bəyimbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğoy haq'eneş».

²⁴ İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! ²⁵ Bəyimbakiyoroş nə laş'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo

† 12:11 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23 ‡ 12:18 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyimbaksuna, angelxo saal axırncı ğinə isə tet'un vəbaksay. § 12:19 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

k'inək' bakalt'un. ²⁶ P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşe boşt'an "Zu Avrahami Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? *
²⁷ Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşe. Metərluğen, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso

(Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28)

²⁸ İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər saat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçuş bakala Q'onçuxe - Q'onçux. ³⁰ Q'onçuğə, vi Buxaçuğə vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † ³¹ P'əmcioval mone: "Vi İsat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuşe, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. § ³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, İsat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşe». ³⁴ T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şi Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metərə pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalx-onXrist'osa "Davidi ğar" nexə? ³⁶ Axırı İvel Urufen Davida içü metərə pest'ey:

"Q'onçuğon bez Q'onçuğə pine:
 Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin
 Bez yön tərəf arsa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47)

³⁸ İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarin meydanxo içöğə p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, ³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. ⁴⁰ Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içöğə ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me amdaray caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(Luk'. 21:1-4)

* 12:26 12:26 C'eys. 3:6 † 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18 § 12:32 12:32 K'an. 4:35 * 12:36 12:36 İvel məğ. 110:1

⁴¹ İsus xrame mæalne bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u İša arseney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər təngə laxsunane bəğsay. Dövlətlü amdarxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay. ⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lept'on, ən xuri təngəne laxi. ⁴³ İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğox pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi. ⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırıncı ğine nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24)

¹ İsus xrame mæalhəxun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Mælim, bəğa he gözəl jëyurxo, he gözəl binooxe!» ² İsusen şot'o pine: «Me kala binogon nexə? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arsi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?»

⁵ İsusen şot'oğox pine: «Bəğanan ki, vəx şuk'k'alen maq'an ferett'i! ⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo ferett'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavaxoy barada ibakat'an ma q'İbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene. ⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluğı loxol əqəğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyəl bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vən isə ayığ bakanan. Amdarxon vəx divanbi sinagogxoy boş tatarlay-inşalt'un. Vən Za görə başçığoy q'a padçağxoy bəş çurpi şahidluğbalnan. ¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bəş bütüm millətxo Müq Xavarkarozbakalane. ¹¹ Vəx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbəs fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vəx İvel Urufen avabakeş'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, Şo bakale. * ¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğox besp'est'alt'un. ¹³ Za görə bitot'in vəx nifrətbalt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale.

† ¹⁴ Vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoxat'un t'it'eri. § ¹⁵ K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başı. ¹⁶ Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşı. † ¹⁷ T'e ğimxo bİhi çupuğoy q'a əylə dös tadalt'oğoy vay hala! ¹⁸ Afırıpanan ki, me əşurxo İjena maq'an baki. ¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışi me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər baktitene, bakalaltene.

* **13:11** 13:11 Luk'. 12:11-12 † **13:13** 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 ‡ **13:14** 13:13-14 vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeye q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusi me pit'oğox 70-ci usenast'a Yerusalima bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § **13:14** 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15** 13:15 K'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bake. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afirit'unpe, useni eğarix vədəmoğox t'et'iyat'un bask'e. † **13:16** 13:15-16 Luk'. 17:31

‡ 20 Əgər Q'onçuğun t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğun c'ək'eşit'oğö görö - İçin c'ək'p'i amdarxo görö - t'e ğimxoxun bonet'i.

21 Əgər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bəğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bəğa, t'et'iyane", ma vėbakanan. § 22 Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'eşit'oğoval feret't'at'un. 23 Vən isə ayığ bakanan! Bėğanan, Zu vəx hər şeyə saturbėş exlətezbi.

24 «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa

"Bėğ biq'eğale,
Xaşenal işiğtenebal.

25 Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale". *

26 T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarağen eysuna ak'alt'un. † 27 Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğö topbalt'un.

28 İncilnə xoda bėğanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avanan-baksa ki, yəy ene işane. 29 Haketər vənal, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene işane, lap çomost'ane. 30 Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale. 31 Oçal q'a göy açi taneğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48)

32 «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡ 33 Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale. 34 Həysə ef piin bėş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. § 35 Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nexax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. * 36 Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. 37 Həysə vəx uk'alt'oğö isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53)

1 C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyınşxon q'a k'anun zombalxon İsusə c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, 2 ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçilüğe baft'on" next'uniy.

‡ 13:19 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § 13:21 13:21 Luk'. 17:21,23 * 13:25 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † 13:26 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7

‡ 13:32 13:32 Mat'. 24:36 § 13:34 13:34 Luk'. 12:36-38 * 13:35 13:35 Mat'. 24:42 * 14:1 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † 14:1 14:1 C'eys. 12:15-20

³ İsus isə me vədinə Bet'anyinaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arşat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başı Şot'ay t'öğöle taşi. Me çuğon q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusi bele şipi.

⁴ T'e vədə q'onağxoxun bəzıt'ogon əcuğləyınşəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa? ⁵ Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal † toyex toydi tənginə kəsıbxo paybese bakoy». Şot'ogon çuğə töhmətsat'un burqı. ⁶ Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incıtmişbsa? Kot'in Zaynak' şaat' sa əşe bıq'ı. ⁷ Kəsıbxo həmişə ef t'öğöle, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § ⁸ Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i. ⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkarozbakalesa, me çuğə eyex badi iz bıq'ı əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30)

¹⁰ Hame vədine p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyınşxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğöle taşi. ¹¹ Samci bəyınşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unal əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqı.

Axırınci kərəm C'ovaksuni axsıbayı ukuna uksun

(Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

¹² Əyinsuz Şume axsıbayı* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsıbayı q'urbanluğ q'uzına şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsıbayı q'urbani ukuna maya həzirben?» ¹³ İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'ıya ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. ¹⁴ Şo mani k'oya bağayın, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsıbayı q'urbana ukala otağ maya?" ¹⁵ K'ojin q'onçuğənal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'ıya yaynak' həzirluğ bəğanan».

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsıbayı ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Bıyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. ¹⁸ Şorox sulfin bel arşı şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † ¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay baç'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqı. ²⁰ İsusen şot'oğə pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. ²¹ Amdari Ğar İz əmxun şamesi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy şaat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anən! Mo Bezi bədənə». ²³ Oşa came ext'i,

‡ 14:5 14:5 xibbaç dinar - əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11 * 14:12 14:12 Əyinsuz Şume axsıbay C'eys. 12:27 † 14:18 14:18 İvel möğ. 41:9

şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği. ²⁴ İsusen şot'oğö pine: «Mo gelet'ay yəşəyinşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. † ²⁵ Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi üğölə ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinoxun ene üğöletez».

²⁶ Şorox Buxaçuğö alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakešt'un

(Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)

²⁷ İsusen İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə şameşe:

"Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bəyinbakıt'uxun oşa vəxun bēš Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketər tez bal!» ³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu». ³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əgər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmişakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpusun

(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vən memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey. ³⁴ Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vən həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinən».

³⁵ İç isə samal bēš taşi çooq'a bitı afırınepi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane. ³⁶ Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğö nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? ³⁸ Muğur mandı afırıpunan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyınşi. Şot'o görə ki, urufi niyət saat'al bakayın, amdar zəife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi. ⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsus k'ə uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyınşnanbaksə? Bəsə! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdarı Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale! ⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)

43 İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğo bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyinxson, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

44 İsusə toydi İudan şot'oğoxun saturbəş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

45 Hametər, İuda düz İusisi t'öğöl hari Şot'o "məlim!" pi muçepi.

46 Şot'oxun hari amdarxonal İsusə bit'unq'i. 47 İusisi t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyinqi k'ula duği şot'ay ümöğö tumexun bonet'i.

48 İsusen şot'oğö pine: «Vən het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfüt'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a sayballa hare? 49 Hər ği xrama ef piin bəş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Şam bex p'ap'eç'an». † 50 T'e vədə bitot'in İsusə bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üreşi sa cəyil ğar isə hələ İusisi baç'anexun tanesay. Əsk'əraxon şot'o bit'unq'i. 52 Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurinq bəş

(*Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24*)

53 İsusə samci bəyinxoy kalat'ay bəşt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone gireşey. 54 P'et'er isə əxiləxun samci bəyinxoy kalat'ay mələinəl şirik' İusisi baç'anexun enesay. Şo mələne başı aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqi.

55 Samci bəyinxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, Şot'o besp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. 56 Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. 57 Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: 58 «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiın boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». ‡ 59 Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

60 T'e vədə samci bəyinxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadalə çoğab butene? Axırı şot'oğon vi əleyinət'un əyitə!»

61 Ama İsus şip' çurpeney, şot'in çoğab tene tast'ay. Samci bəyinxoy kalat'in p'urum Şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» 62 İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

63 T'e vədə samci bəyinxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu? 64 Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğə nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'anən nex?» Bitot'inal İusisi bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

† 14:49 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 ‡ 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62 14:62 Dan. 7:13

* 14:63 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğə bihi tağala əyitmoğə ibakala amdaren izi me əyitmoğə nu q'abulbsunane ak'est'ay. † 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

⁶⁵ Bəzıt'ogon Şot'ay loxol çupsat'un burqı, Şot'ay pulmoğo gəçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi Şot'o yumburuğlayınşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqı Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmışaksun

(*Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27*)

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökrərxoxun soğoval t'iyane hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmışaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

⁶⁹ Çuux nökrən P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğo p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmışebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'ogon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışbsun elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsa». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmci kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu» əyite iz eyex badi önənepi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(*Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16*)

¹ Savaxt'an üşənən samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula gəç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqı.

⁴ T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məətt'əle mandı.

⁶ Hər C'ovaksuni axsıbayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsıt'ogoy boşt'an amdarxoy çureğalt'ogoxun sunt'u tərebsay. ⁷ Hame vədine biq'əsıt'ogoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'ogoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişbi. ⁹ P'ilat'en şot'oğo pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusı paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresa. ¹¹ Ama samci bəyinşxon amdarxo galt'undi ki, İsusı təə, Barabbin tərbşunaq'at'un çuresi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresa? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pısluğa be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

15 P'ilat'enal camaati səs bot'baqeç'an pi şot'oğoynak' Barabbina terebi. İsusə isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusə lağa haq'sun
(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

16 Əsk'ərxon İsusə başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. 17 Şot'o tünd ç'oc'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi. 18 Şot'oğon İsusə "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. 19 Şot'ay bel gəşən dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. 20 Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oc'a xələtə c'eç'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

İsusə xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)

21 Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iye sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusə xaça taşt'unat'un məcburbi. *

22 İsusə K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. 23 Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çureşi, ama Şot'in tene ũgi.

24 Şot'oğon İsusə xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

25 Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ 26 Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər şame buy: İudeyxoy PADÇAĞ. 27 Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'esi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf. 28 §

29 Eğal-tağalxon içoğoy bula jik'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo! 30 İse va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'unıy. * 31 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'ogone çark'est'ay, ama içu çark'est'es tene baksa! 32 Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vəbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esi't'ogonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

İsusə bisun

(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)

33 ũqūmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luğə baki. 34 Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

* 15:21 15:21 Rim. 16:13 † 15:24 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ 15:25 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § 15:28 15:28 Bəzi kiınşamurxost'a me bənd butene - İvel Şamurxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «ũsyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * 15:30 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † 15:33 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en bərezəre saadin p'as'se. ‡ 15:33 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərexun oşa saad xib. § 15:34 15:34 İvel məğ. 22:1

³⁵ T'et'iya çurpit'oğoy bəzıt'oğon mot'o ibakı pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bısınə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, üğəne. Şot'in pine: «İsə bəğen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun sıvak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

³⁸ Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zığəbaki. †

³⁹ İsusı bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Garey» pine.

⁴⁰ T'et'iya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy. ⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anexun hari İçu q'ulluğt'unbsay. T'et'iya Şot'oxun Yerusəlima hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

İsusa gərəmzinə laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42*)

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsıbayeynak' həzırluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği. ⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdərxoxun soğə bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğölə hari. Şot'in iz ük'ə çəxp'i İsusı meyidəne şot'oxun çuresi.

⁴⁴ P'ilat'en İsusı metər usum bısuna ibakı məət't'ələ mandı, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şə ene p'urene?» ⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meyidə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşı kətani parçane haq'i, şot'in meyidə xaçaxun sıvk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxı. Şot'in mağarin jəmo sa jəyal t'ik'iredi. ⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meyidi maya laxsuna at'unk'i.

16

İsusı bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10*)

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en saat' adeğala oyurxoxun düzbakı c'əyint'un haq'i ki, taşı İsusı meyidə ləəmdat'un. ² Şamat' ği c'ovakı, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içəğoy arane "mağarin jəmost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya İşalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öğ t'ik'iresəne. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yən tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşə. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'İbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesə. Şə bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxı gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şağirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşı ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

* 15:36 15:36 İvel məğ. 69:21 † 15:38 15:38 C'eys. 26:31-33 ‡ 15:41 15:40-41 Luk'. 8:2-3

* 16:7 16:7 Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğö sa dəhşətene haq'layinşey, mat mandet'uniy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18)

(P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.)

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'eşi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğö xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oğon İsusi bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'eşi. ¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğö exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vəbaki.

İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un

(Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoynak'e ak'eşi. Şot'oğoy inadkərлуğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğö nu vəbaksuna görə şot'oğö töhmətəbi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıq Xavarakaroozbanan! ¹⁶ Vəbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vəluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale. ¹⁷ Və bakalt'oğö çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Siyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərələ üğəyt'un, şot'oğö təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğö azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsusi göynul əqesun

(Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11)

¹⁹ Me əyitmoğö pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqəsi Buxaçuğoy yön tərəf areşi. ²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıq Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğö köməyəbsay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon təst'igəbsay.

Luk'an şampi Mûq Xavar Bêşin øyit

Me girkê şampi Luk'a İsus Xrist'osi Mûq Xavari yeymişaksunast'a gele eşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz eşlê şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkê şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isê ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tænginen kôməyêbe. "Ap'ost'olxoy eşurxo" girkê şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsus a şane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdaxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görê girke boş İsusi azariğo q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mûq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturbêş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isê saycə Luk'ay Mûq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinq'suni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölqinə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisəğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşe.

Axır İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturbêş avabakeşti k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturbêş avabakeşte. Amdaxoy içoğoy eşp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ bəğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Mûq Xavara vəkəki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Mûq Xavar girke axırnci bulurxo İsusi göynul eşesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna øyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusi k'unuk'bak'sun q'a sinəyinq'sun

4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğ'sun

9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalmi taysun

19:28-23:56 İsusı Yerusalima baki axırınıci ğimxo

24:1-53 İsusı bəyinbaksun, t'ıyəmit'oğö ak'esun q'a göynul eşqesun

Girke T'eofileynak' şamesun

1 Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki eşurxoxun şamsuna çalışake. 2 T'e belxun həysət'inəl şirik' Müq Xavara içoğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me eşurxo yax exlətp'i k'inək' 3 zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğö vaynak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki. 4 Metər ki, hun vi zombakit'oğöy düz baksuna tam vėbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbėş avabakeşt'un

5 İudeyin padçağ İrodi vədinst'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bəyinşe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. 6 Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğö bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay. 7 Ama Elizabet' erəmik'† baksuna görə içoğöy əyel tene buy. Şot'oğöy p'rannayal yəş geleney.

8 Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bėş bəyinşluği q'ulluğane taşt'ay. 9 Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bəyinşxoy ədətən mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı, 10 amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afırit'unney.

11 Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'əsi. 12 Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. 13 Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa. 14 Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, 15 şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. § 16 Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğöç, içoğoy Buxaçuğöç qaydale. 17 Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bėş tağale, bavoğö içoğöy əyloğöç, tərst'oğö düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

18 Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğöy bex p'ap'suna hetərəz avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğöyal ene yəş c'ovakene».

19 Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bėş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavara val upseynak'ez yaq'abake. † 20 Həysə isə, hun bezi pit'oğö nu vėbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

21 Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun hef'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amışaksay. 22 Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

* 1:5 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bəyinşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bəğa: 1 Hadis. 24:10 † 1:7 1:7 erəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ 1:13 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospsaupsune. § 1:15 1:15 Ams'i oç. 6:3 * 1:17 1:17 Mal. 4:5-6 † 1:19 1:19 Dan. 8:16; 9:21

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandi, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». †

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

²⁶ Elizabet' üq xaşin bihi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğöle yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes şaat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irişebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqı.

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes şaat'en ak'eşe. ³¹ Hun bihi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu. * ³² Şo kala Amdar bakale, Ala Arsit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. ³³ Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetərə bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu». ³⁵ Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arsit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. ³⁶ Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yeşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un † nexey, ama şo ene üqxaşin bihine. ³⁷ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki».

Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. ⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. ⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki ⁴² alloy səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. ⁴³ Mo hetərə bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğöle hare! ⁴⁴ Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi. ⁴⁵ Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vėbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxısp'ala məğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:

⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqəbaksaxun, ⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.

‡ 1:25 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay.

§ 1:27 1:27 Mat'. 1:18 * 1:31 1:31 Mat'. 1:21 † 1:33 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ 1:36

1:36 əyel nu eçes bakala çuux § 1:37 1:37 Burq. 18:14

İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabale,
 49 Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i,
 Şot'ay s'i İvele!

50 Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospsun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.

51 Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

52 Kalaluğbalxo taxt'axune şivk'i,
 Goroxt'oğə isə alanebi.

53 Busat'oğə neymət'xon boşevk'i,
 Varlut'oğə isə kul ams'ine yaq'abadi.

54-55 Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsilə

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,

Beş bəvoğoyal tadi əyitə eyex badi

İz nöker İsraila köməyebi». *

56 Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İşa mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

57 Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. 58 Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

59 Muğumci ğine körpə sünnətsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † 60 Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». 61 Şot'o pit'un: «Axiri vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu». 62 T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bəvaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. 63 Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane». 64 Hat'e saad şot'ay muz qəyeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışpsane burqı.

65 T'iya bakala q'onşığo isə kala qıyene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki. 66 İbakalt'oğonal "axiri me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

67 Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

68 «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!

Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

69 Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun

Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

70 Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'

71 Beş düşmənşox q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.

72 Hametər beş bəvoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i

İz İvel irəzuluğane eyex badi.

73 Hətərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,

74-75 Yan beş düşmənşox kiyexun çark'esi

* 1:54-55 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † 1:59 1:59 Lev. 12:3

Beş yəşəyinişi axıral şirik' hik'k'alaxun q'ibinut'
Q'oncuğoy bəş ivelluğen q'a düzgünluğen yəşəyinişi
Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

⁷⁶ Hun isə, ay bez bala, Ala Arşit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,
Şot'aynak' ki, Q'oncuğoy bəş tağalnu,
Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

⁷⁷ Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo bağışlayınşaksunen
Çark'esuni barada avabakest'alnu.

⁷⁸ Axırı beş Buxaçu xük' bok'osp'ale,
Şot'ay me ük' bok'ospunen

Alloyaxun yaynak' t'ətər sa Bəğ c'eğale ki,

⁷⁹ Bisuni xojina saal bayınq'luğa arşalt'oğoy çoyel işiğ sakane,
Beş turmoğo şip'luği yaq'a yönbane». †

⁸⁰ Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş
c'eğala ğinal şirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun (Mat'. 1:18-25)

¹ T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmirə tadi. ² Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo bokat'ane c'ovakey. ³ Bito siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərənə yaq'a baft'i.

⁴ İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret' şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi. ⁵ Şo t'et'iya siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bihiney, əyeləl bakala vədəney.

⁶ Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i, ⁷ Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyeseşey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

⁸ T'e oçala sürün t'öğöl üşə navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay. ⁹ Bürdən Q'oncuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'oncuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

¹⁰ Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'ibanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo müqt'ala sa xavarez eçere. ¹¹ Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'oncuXrist'ose. ¹² Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

¹³ Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğoy alxışp'ala kala göyə q'oşune ak'esi. Şot'oğon metərt'un nexey:

¹⁴ «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxış,

Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

¹⁵ Angelxo qaybaki göynul eçəşit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'oncuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».

¹⁶ Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi. ¹⁷ Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğoy pit'oğoy bitova exlətt'unbi. ¹⁸ Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə mətt't'əlt'un manst'ay. ¹⁹ Mariyan isə bütüm me exlətə iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. ²⁰ Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğoy q'a ibakit'oğoy görə Buxaçuğoy alxışp'i tərifləyşsün qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğoy exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

²¹ Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İsus't'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

²² Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbseynak' Yerusəlimat'un eçeri, ²³ şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». ‡ ²⁴ Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakene: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə göyərcini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala afır

²⁵ T'e vədə Yerusəlima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney. ²⁶ İvel Urufen şot'o saturbəş avabakest'ene ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusə İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxesi ədətə əməlbseynak't'un harey. ²⁸ Simeonen şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğoy alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'

Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna, Millətxoynak' həzirbi işiğa,

Vi azuk' İsrəileynak' bakala tamtarağa Bez piin azk'i». †

³³ İsusi nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun mətt't'əlt'un mandı. ³⁴ Simeonen şot'oğoy xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyəl İsrəila gelet'ay bist'uni q'a eçesuni səbəbkər bakale. Şo amdaxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynak'e təyin bake. ³⁵ Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ilinc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

³⁶ T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi çəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşyişi. Oşa şo süpüre mandı. ³⁷ Mo səksən bip' yəşt'ə

* **2:21** 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † **2:22** 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyəl baki't'uxun oşa q'ırx ğiin bele çark'sa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ **2:23** 2:23 C'eys. 13:1-2,12 § **2:24** 2:22-24 Lev. 12:6-8 * **2:25** 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy ğünaxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † **2:30-32** 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, ğurux efi afırıpusun üşe-ğena Q'onçuğone q'ulluğbsay.

³⁸ İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğö İşalayınşaki Buxaçuğö şükürebi. Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bëğala bütüm amdarxoynak' Körpë İsusi barada exlëtpsane burqı.

Nazaret'a qaybaksun

³⁹ İosif q'a Mariya Q'onçuğöy k'anuna şamesit'oğöy bitova əməlbıt'uxun oşa Galileyina - içoğöy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. ⁴⁰ Əyel isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğöy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusi xrama eysun

⁴¹ Hər usen C'ovaksuni axsıbayast'a[‡] İsusi bava-nana Yerusalmat'un taysay. ⁴² İsusi p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşı. ⁴³ Axsıbay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalmı manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. ⁴⁴ İsusi içoğoxun yaq' tağalt'oğöy arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşıt'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqı. ⁴⁵ Şot'o bəğätet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

⁴⁶ Xib ğınaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşi şot'oğö ümüxelaxsay, şot'oğöxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. ⁴⁷ Şot'o ümüxlaxalt'oğöy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay. ⁴⁸ İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məət't'əlt'un mandı. İsusi Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandı vayan qəvesay». ⁴⁹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Za het'aynak'nən qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?» ⁵⁰ Ama şot'oğon İsusi k'ə upsun çuresuna q'amiş tet'un baki. ⁵¹ Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğöy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

⁵² İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğöy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğıba-ğı avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28*)

¹ İmp'erat'or T'iberiın kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədinest'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. ² Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyınşxoy kalot'unıy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğöy əyite p'ap'i. ³ Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğöy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay. ⁴ Hətər ki, xavareçal İsayay girke boş şameseney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar sêse c'eysa:
"Q'onçuğoy yaq'a hêzirbanan,
Şot'ay c'ovakala cıgırxo düzbanan.

⁵ Hêr dêrê buybakale,
Hêr burux, hêr têpê oçalaxun barabar bakale,
Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,
Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un". *

⁷ İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nêsil! Şina pi ki, vöynak' hêzîrbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? † ⁸ Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vêx nexzu, Buxaçuğon me jeyurxoxunal Avrahameynak' öyloxê yaratmışes bakon. ‡ ⁹ Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metêrluğen, şaat' bar nu tadala hêr xod bot'eşi aruğon bose». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ê ben?» ¹¹ İoanen şot'oğô metêre çoğab tadi: «İzi p'ê gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketêrêl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggîrbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Mêlim, yan k'ê ben?» * ¹³ İoanen şot'oğô pine: «Vêx tapşurbi q'êdêrêxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bêzi êsk'êrxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ê ben?» İoanen şot'oğô çoğabe tadi: «Şuk'k'alexun zoren têngê ma haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala taxsîrkêr ma c'evk'anan, ef haq'ala maşaxun irêzilêyînşakanan».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bêğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğô bütümê metêre çoğab tadi: «Zu vêx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vêx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a têmizbi taxila ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel hêzire. Koloşa isê Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale».

¹⁸ Hametêr, İoanen q'erêzêl gele ögüd-nêsyêtô tast'unen amdarxo Mûq Xavarane p'ap'epsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis êşurxo pislêyînşat'an ²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane bosest'i. Metêrluğen, iz biq'i pis êşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

İsusî k'unuk'baksun
(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

²¹ Bitô amdarxo k'unuk'bakat'an, İusal k'unuk'ebaki. Şot'in afîrîk'at'an göy qayeşi. ²² İvel Urufal göyêrçini bêdênen baki Şot'ay loxole şîri. Göynuxunal sa sêse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irêzizu». §

* **3:6** 3:4-6 İsa. 40:3-5 † **3:7** 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ **3:8** 3:8 İoan. 8:33 § **3:9** 3:9 Mat'. 7:19

* **3:12** 3:12 Luk'. 7:29 † **3:17** 3:17 k'oda - durut'i lap'at'ka ‡ **3:20** 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § **3:22** 3:21-22 Burq. 22:2; İvel mêğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35

İsusi əsil
(*Mat'. 1:1-17*)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyişaksun
(*Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13*)

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. ² T'e't'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyişebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkç'ə şumen tene yəşəyişon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! ⁷ Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale».

⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğ bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. ¹⁰ Axırı "Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğ sinəyişmaba" pine şameşe». §

¹³ İblisen İsusa hər cürə sinəyişit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(*Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15*)

* **4:4** 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † **4:8** 4:8 K'an. 6:13 ‡ **4:11** 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § **4:12** 4:12 K'an. 6:16

14 İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki. 15 Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşebşay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun
(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)

16 Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. 17 Şot'o İsayə xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğğəbi:

18 «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,

Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Mıuq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'əsit'oğo içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğo içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğo içoğoy irəətluğa c'eyşuna,

19 Q'onçuğoy ük' bok'ospşuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

20 Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçına tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğşay. 21 «Vən ibaki me İvel Şam ğe hex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

22 Me vədinə bitot'in Şot'ay barada saat't'un fikirşay, İz jomoxun c'eğala saat' əyitmoğo məətt'əlt'un manst'ay, şunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

23 İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İşə memiya, Vi yurdnuval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan. 24 Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdnu q'abul tene baksə. † 25 Bəğanan, İlyay vədine, xibinq'ı usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsrailə süpür çupux geleney. § 26 Ama Buxaçuğon İlyə şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. * 27 Elişə xavareçali vədineyal İsrailə cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğo ibaki əcuğləyinşt'unbaki.

29 Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, 30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)

31 İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombşay. 32 Bütüm Şot'ay zombşuna haq'əsi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombşay. †

33 Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi: 34 «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresə? Yax əfçibşan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» 35 Ama

* 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləşəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3 † 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25

4:25 1 Padç. 17:1 * 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14 † 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29

İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bēš oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

³⁶ Bito mæət't'əl mandı suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsal!» ³⁷ İsusı barada bakala me exlēt t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusı gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

³⁸ İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çureşi. ³⁹ İsus şot'o İşalayıñsaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğoy q'ulluğbsane burqi.

⁴⁰ Bēğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğoy İsusı t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğoy q'olaybsay. ⁴¹ Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'aysay. Amma İsusen şot'oğoy q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusı Xrist'os baksuna avat'unıy.

İsusı İz karoozbsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğoy barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. ⁴³ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». ⁴⁴ Metərлуğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozbsay.

5

Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay. ² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dəne lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'axoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'ödx içoğoy torurxot'un os'ksay. ³ İsusen Simoni lodk'ına arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ına bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». ⁵ Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşə kəybakamin əşyanbe, ama hik'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

⁶ Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığəbaksay. ‡ ⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ına bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğoy köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinən t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi. ⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusı turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'oncux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu». ⁹ Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

ıçoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'unıy. ¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'unıy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'İba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metarlüğən, şot'oğon lodk'oğo q'arılığa c'evk'it'uxun oşa bitova t'ıya boseri İsusi baç'anexunt'un taşı.

İsusı cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i Ş sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusə ak'i çooq'a past'əsi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayın za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un».*

¹⁵ Ama İsusi barada samalal gelet'un exlətspay. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal ıçoğoy azarxoxun q'olaybakseyrakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşı afırınney.

İsusı p'aralıçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusolimaxun bakala fariseyxə q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arset'unıy. Azarit'oğo q'olaybseyrakt' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'aralıçen duğı amdara eçeri bona İsusi bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'aralıçen duğı amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusi bəş sıvt'unk'i. ²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon ıçoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şına günaxxo bağışlayınşes bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nən ef ük'e boş metər fikirbsa? ²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdarı Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'aralıçen duğı amdarane pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğə alxışpsun iz k'oyane taşı.

²⁶ Bitə məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'əsi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(*Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17*)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». ²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı baç'anexune taşı.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusı kala sa q'onaxluğē tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilüğbsat'un burqı. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» † ³¹ Ama İsusen şot'oğō metəre coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəce bu. ³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(*Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22*)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusı pit'un: «İoani q'a fariseyox şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa». ³⁴ İsusen şot'oğō coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəye t'öğöl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbe banekon? ³⁵ Ama sa ği eğale, laşk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğōynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alen təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alen təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vədə ham fine baron, hamal tuluğxone xrab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alen bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurtenəğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo saat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun
(*Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28*)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxlı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqı sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukxa. * ² Fariseyxoy bəzıt'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nən Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğō coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl bakit'oğon busa bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başı; bəyınşoxoxun başq'a şuk'k'ali uksuna ıcaza nu bakala Q'onçuğō həsrbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». † ⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxə».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(*Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6*)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başı zomebsay. T'et'ıya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsusı taxsırkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy

† 5:27 5:27 Levi Levin t'ıyəmi s'i Mat'feyey. † 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2 * 6:1 6:1 K'an. 23:25

† 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9

k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdaral hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' gine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğö çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsun?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedı, iz kulal q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxö isə gele əcuğləyınşəki «İsusa k'ə besyan bakon?» pi, maslaatbsat'un burqı.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun

(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e gımxost'a İsus buruğone laşı ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğö afırıpsunene c'ovakest'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançı † Simon, ¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğö q'olaybsun

(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyınaxun, Yerusalımaxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy. ¹⁸ Şorox İsusa ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. ¹⁹ Amdarxoy bitot'in İsusa lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebay.

İsusi burux gala bi karooz

(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:

«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə önk'alxo!

Şot'aynak' ki, axşum'alnan.

²² Amdari Ğara görə amdarxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şep'əsi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! § ²³ T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axırı t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

²⁴ Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vəx lazım bakalt'oğö haq'enan.

²⁵ Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

‡ 6:15 6:15 Kənançı - rimluğoy əleyinə ivel davına həzirləyınşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğö tadeğala s'i. § 6:22 6:22 1 P'et'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53

Vay ef hala, həyəse axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi önök'alnan.

²⁶ Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağonal ofçi xavareçalxoxun metört'un hərəkətbə.

Ef düşmənxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

²⁷ İsə vəx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vəx nifrətəbalt'oğə şaat'luğbanan, ²⁸ vəx q'arğışbalt'oğə xeyir-bərəkət tadanən, vəx incit'mişalt'oğəynak' afırıpanan.

²⁹ Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırıda, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. ³⁰ Şiin vaxun k'ənesə çureğayin tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki. ³¹ Amdarxon vəxun mani yöndə rəft'ərbəsbəna çurnansasa, vənal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbəbanan. †

³² Əgər saycə vəx çureğalt'oğənan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içəğə çureğalt'oğə çurt'unsa. ³³ Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğənan şaat'luğ bəsbəsa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal ketört'un bəsa. ³⁴ Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranən bərc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi bərc tast'a.

³⁵ Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğə şaat'luğ banan, bərcə qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanən. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başərbalt'ay ğarmux hesabbakalnan, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğəynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğəynak' q'a pist'oğəynak'al ük'e bək'ospəsa. ³⁶ Ef Bava ük' bək'osp'al bəkalt'ullarik', vənal ük' bək'osp'al bəkanən.

Divan mabanən

(Mat'. 7:1-5)

³⁷ Divan mabanən ki, vənal divan nu bəkanən. Q'inəyinqmabanən ki, vəxəl q'inəyinqmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğə bağışlayinqşənən ki, vəxəl bağışlayinqşeq'at'un. ³⁸ Tadanən - vəxəl tadeğəle. T'ap'k'a, jik'əsi, çaxk'a-çaxk'a jəmol şirik' buy sa usk'unən vəx tadeğəle. Şot'aynak' ki, mani usk'unən usk'alnansa, hat'e usk'unənəl vəynak' usk'alt'un».

³⁹ İsusən şot'oğəynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inən t'iyəmi k'aç'ina təşə banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? † ⁴⁰ Şəğird mələimləxun əla tene, ama tam zombakit'uxun oşə hər şəğird iz mələim k'inək' bakale. § ⁴¹ Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetərən pəs bəkon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bəkvax».

Xodə q'a bərə barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bərə tene eçon, pis xodenəl şaat' bərə tene eçon. ⁴⁴ Metərluğən, hər xod iz bəraxune çalxəsa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. ⁴⁵ Şaat' amdərən iz ük'e

bakala saat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ılsuz bari zap'k'al
(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'epsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxeşe. ⁴⁹ Ama Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vëbaksun
(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğo pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınsaki bask'eneş, şo elmoğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğöle yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyınşı metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğə. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja İşalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ər-xono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğo məətt'əle mandı. Şot'in fırpı İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrail me cürə vëbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşı. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazına İşalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'eysay. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğə ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğə «ma önpə!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arsi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydı.

¹⁶ Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bəği!» pi Buxaçuğə alxışpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişə baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan
(Mat'. 11:2-19)

18 İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğöle yaq'abi ki, şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğöle yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğə, içəğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey.

²² İsusenal şot'oğə metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğə İoana avabakest'anən:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,
Cuzamluyox təmizt'unbaksa, karurxon it'unbaksa,

P'uriyoroş bəyint'unbaksa, kəsibxoynak'al Mûç Xavare bayanbaksa. *

²³ Xaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölə het'u bəğsanən taşey? Muşen galgaldala gəşə? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bəğsanən taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyınşaloroş padçağxoy sarayat'un baksa. ²⁶ P'oy het'u bəğsanən taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone. ²⁷ Mo iz barada İvel Şame boş metər şameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

²⁸ Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

²⁹ İsusə ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna

"Yan vəynak' t'üt't'əyyan farpi, vən isə əçitenanpi,

Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vən isə önotenanpi"

uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene üği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham üneği - pinan: "Me tapanxora q'a üğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçuğoy müdrikluğ şo içəğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'igbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğə bağışlayınşsun

³⁶ Sa fariseyen İsusə iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusal taşi şot'ay sulfin bel areşi.

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3 † 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12

³⁷ T'e şəhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyınşbsay. Şot'in İsusı fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iya mas'i mərməri sa q'ave boş saat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusı turmoğost'a önlök'a areşi. Şot'ay neğur İsusı turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusı turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy saat' adeğala c'əyin ləəms't'ane burqı. §

³⁹ İsusı iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə». ⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borce baksa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksa. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsa. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?» ⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u gelene bağışlayınşakesa, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğoy anksa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'keynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'ki iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başit'uxun mağay Bez turmoğone muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arsit'oğon içoğoy arane "me amdar suva ki, günaxxoval bağışlayınşbsa?" pi əyitpsat'un burqı. ⁵⁰ Ama İsusen çuğoy pine: «Va vi vəbaksunene çark'est'i. Arxayın taki».

8

İsusı bac'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğoy q'a ayizmoğoy tarapsane burqı. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Müq Xavarane yəmişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şagird q'a ² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, ³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'unıy. Me çupuğon İsusı q'a Şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada məsələ (Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

⁴ İsusı t'öğöl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vədine İsusen şot'oğoy nak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl bitı turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğoy t'uk't'i ut'unksa. ⁶ Sa hemo

ĵelugane bist'a, usumal göyünebaks. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandi q'arinebaks. ⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğə haq'layınşeba. ⁸ T'iyəminorox isə bərekətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'ar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

⁹ İzi şagirdxon isə İcuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» ¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğəynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i, İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

¹¹ Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. ¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğon əyitə it'unbaks, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəkəki çark'eşes nubakat'un. ¹³ Jeluga biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'ar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaks, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaks. ¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşbsun, kef zapsun) içoğə saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. ¹⁵ Bərekətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a saat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çiraği barada məsələ

(*Mrk'. 4:21-25*)

¹⁶ Şuk'k'alən çirağa bəc'ük't'i q'aven but'teneks, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çiraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eç'at'un. ‡ ¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çə nu qayeğane. § ¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

İsusi nana q'a viçimux şuva?

(*Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35*)

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun şot'o işalayınşakes tet'un baki. ²⁰ İsusa xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusi tufana bask'est'un

(*Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41*)

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğə pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağən». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusa nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane əqeşi. Lodk'a xenen buybaksane burqi, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şagirdxon İsusa işalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçıyan baks!» İsusen hayzeri muşa q'a əqeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

† **8:10** 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ **8:16** 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § **8:17** 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * **8:18** 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vëbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'ıya baft'i hamal məət't'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdard hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksa?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(*Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20*)

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəməzəluğxone yəşəyınşbsay. ²⁸ Şot'in İsusə ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arsit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!» ²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eyşunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'ineş'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğoy bəğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqı. ³² T'et'ıya - buruğoy bel kala sa bəq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi ki, içoğoy bəq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğoy icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdardaxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başı. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bəq' otarişalxon mot'oğoy ak'i t'it'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'öğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'il iz bel İsusi turmoğost'a arsit'un ak'i. Şot'oğoy q'ıyene haq'i. ³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusə içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqı, şot'aynak' ki, gelet'un q'ıbey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'öğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusi içeynak' bit'oğoy dirist' şəhərə yəymişebi.

Xuyəri bəyınbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun

(*Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43*)

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'ıyen sa işq'ar hari İsusi turmoğoy biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'ıya tağat'an iz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərəne c'ovaksay.

⁴³ Me amdardxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuxxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'ürxone xaşlayınşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey. ⁴⁴ Me çuxx İsusi baç'anexun hari Şot'ay paltarı

ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyoy?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eyusunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusə exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vėbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

⁴⁹ İsusen me əyitmoğoy uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». ⁵⁰ Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, saycə vėbaka, Vi xuyər yəşəyınşale».

⁵¹ İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bava-nanaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. ⁵² Bitot'in xuyəreynak' öndöpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Öndömapanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e». ⁵³ Şot'oğon isə İsusi loxol axşumsat'un burqı, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'unıy. ⁵⁴ İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» ⁵⁵ Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi. ⁵⁶ Xuyəri bava-nana mat mandet'unıy. Ama İsusen şot'oğoy tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ (Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi. ² Oşa şot'oğoy Buxacığoy padçağluğı barada karoozbsa, azariğoy q'olaybsane yaq'abi. ³ Şot'oğoy metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan. ⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'ıya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan. ⁵ Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki». * ⁶ Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Müq Xavara yəymışbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva? (Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx † İrodiyal ümüğoy p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyınbake", ⁸ bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyınbake" next'unıy. ‡ ⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51
9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

† 9:7 9:7 t'et'rarx - Rim imp'eriin sa hissın kalo. ‡ 9:8

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

¹⁰ Ap'ost'olxon Ş İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğö İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğö saat'e q'abulbi, şot'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğö bakala ganxo q'a ayizmoğö taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeyq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğö pine: «Kot'oğö ukun vən tadanən». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iya isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğö dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anan». ¹⁵ Şagirdxonal içoğö pi k'inək' arşevt'unk'i. ¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükərbala afırnane pi. Oşa şot'oğö cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bito kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile giresi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?» ¹⁹ Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † ²¹ Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un
(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

²² Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çö taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bəyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əgər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez baç'anexun iz xaça ext'iq'an hari. ‡ ²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğö efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğö zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § ²⁵ Axırı bito dünyənə q'azayınşi hələl vi elmoğö açesp'saxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? ²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. ²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpıt'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluği eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

§ 9:10 9:10 Luk'. 6:13 * 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 9:20 9:20 Xrist'os - Ləşməşiyo, c'ək'eşiyo upsune. ‡ 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

*İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)*

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi. ²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. ³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsat'un burqi. Mot'oğoy soğo Moisey, t'e soğo isə İlyaney. ³¹ Şot'oğon tamtarağen hari İsusi Yerusalama İzi bisuni bex p'ap'epsuni baradat'un exlətpsay.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğə isə bəğğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. ³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he saat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğə uk'at'an, sa asoy hari şot'oğə but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. ³⁵ Asoyi boşt'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * ³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusa savsat'un ak'i. Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

*Ğaraxun murdar urufi c'eyusun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)*

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun siğat'an, İsusi bəş kala sa top camaate c'eri. ³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. ³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadt'uxun oşane iz boşt'an c'eysa. ⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça». ⁴² Əyel İsusa İşalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydi. ⁴³ Bitə Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məətt'əlt'un manst'ay.

*İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)*

Amdarxo hələl İsusi biq'i əşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğə yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». ⁴⁵ Ama şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki. Me əyitün məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandi, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

*Ən kalo şuva?
(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)*

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada həcətsat'un burqi. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğə pine: «Şin Bez s'iyen me

* 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

öylə q'abulbayin, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi baç'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusə nu q'abulbsun

⁵¹ İsusi dünyənexun cöybaksuni vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusəlima taysunane q'ərərə hari. ⁵² İsusen İcuxun bəş İz elçigone yaq'abi. Şorox İsusi eysuni həzirluğa bəğseynek' taşi samariyaluğoy sa ayizet'un başi. ⁵³ Ama samariyaluğun İsusə q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusəlimane taysay.

⁵⁴ İz şaqirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensə, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğə əfçibseynek' göynuxun arux barst'una əmirben?» † ⁵⁵ Ama İsusen fıırpı şot'oğə q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşi.

İsusi şaqird baksun k'ə upsuna (Mat'. 8:19-22)

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusə pine: «Hun maya tağayin, zu Vi baç'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Gare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez baç'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğə oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi baç'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz». ⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğəlo Buxaçuğoy padçağluğa yarayınş tenebsa».

10

İsusi yetmiş tana karoozbsə yaq'absun (Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğun q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərməğə q'a ayizməğə yaq'abi.

² Şot'oğə pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğə xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynek' əşp'alxoq'an yaq'abi. *

³ Takinan! Zu vəx q'uziğə canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. † ⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesə k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. ⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çuresi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale.

⁷ Ef başı k'oyal mandanan, vëx tadalt'uxun ukanan-üğönan, şot'aynak' ki, eşp'al iz haq'q'a layiğe. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhəre bağat'an vëx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. ⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğö "Buxaçuğoy padçağluğ vëx ene işalayınşakene" upanan. ¹⁰ Ama maninesa şəhəre vëx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğö c'ekinən, metər upanan: ¹¹ "Ef şəhəre beş turmoğö arşi tozal şap't'i vëxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene işabakene." ¹² Vëx nexzu, axırncı ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vëst'a baki möcüzoox Sur q'a Sídona bakınıy, şot'oğön gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi #toobabet'unıy. ¹⁴ Şot'aynak'al, axırncı ğine ef hal Sur q'a Sídonaşun betər bakale. ¹⁵ P'oy hun, ay K'fernaum? Fikirenbsa ki, va göynul éqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

¹⁶ Metərluğən, vëx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksa, vëx t'öðxbalo za t'öðxbine baksa. Za t'öðxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öðxbi baksa». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

¹⁷ Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

¹⁸ İsusen şot'oğö metəre coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu. ¹⁹ Mone, Zu vëx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. * ²⁰ Ama urufxoy vëx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(*Mat'. 11:25-27; 13:16-17*)

²¹ Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şıysun sane baki, Şoval müqluğən buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğö haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey. ²² Bez Bavay tərəfəşun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alen tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabəkəst'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alen tene ava». †

²³ Oşa İsus şagirdxoç fıripı şot'oğö cöycə pine: «He bəxt'əvəre t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! ²⁴ Vëx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğö aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalı barada bakala məsələ

²⁵ Sa k'anun zombalen İsusa şinəyınşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyınşə haq'az?»

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetəren q'amışaksa?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçüğü, Vi Buxaçuğö vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğən, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ılən

‡ **10:13** 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israilluğön çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § **10:16** 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * **10:19** 10:19 İvel məğ. 9:13 † **10:22** 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15

çureki". Saal "vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz çoğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyınşalnu». ‡

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?» ³⁰ İsusen metərə çoğab tadi:

«Sa amdar Yerusolimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

³¹ T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa. ³² Sa leviluyal t'et'iya işalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa.

³³ Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, ³⁴ şot'ay yaroğə c'əyinen q'a finen os'k'i gəçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğəne çure. ³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexə: "Me amdara şaat' bəğə, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'əğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen çoğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyə». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başı. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. * ⁴⁰ Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şo İsusə işalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za kōməybeq'an!» ⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə çoğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeyə. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'əğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun

(Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğə pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdaxo yan bağışlayınşala k'inək'

‡ **10:28** 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34 § **10:35** 10:35 dinar

- t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey * **10:39** 10:38-39 İoan. 11:1

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.
Yax sinəyinşmaba,
Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Məsələ, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarines't'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, ⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu". ⁷ Dost'enal k'oyaxun metəre coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa". ⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale. ¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? ¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərлуğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğö saat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğö İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi. ¹⁵ Ama şot'oğöy bəzıt'oğon next'unıy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğöy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». * ¹⁶ T'iyəmit'oğon isə İsusa sinəyinşbeynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğöy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğö pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. ¹⁸ Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. ¹⁹ Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şı zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un. ²⁰ Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef arane.

²¹ Əgər zorba sa amdar belxun-ose silaxlayınşaki iz k'oja q'orişesbasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ı butene. ²² Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümübi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon. ²³ Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

²⁴ Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətlüğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". ²⁵ K'oya qaybakat'anal şot'o şamesi giresinə ak'on. ²⁶ Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'ıya başı mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

* 11:15 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † 11:16 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11 ‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsən Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvərə!» ²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan
(Mat'. 12:38-42)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. § ³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. * ³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırnci ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyınbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyınşale. Axırı şə dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrik əyitmoğə ümüxlaxsə hərəy. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono. ³² Ninevin amdarxonal axırnci ğine me nəsiləxun sagala bəyınbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay kəroozə ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'ünə! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in ğala, nəəl ki q'ave oğ'a latənəxo. Ama şama çiraği q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlü balo isə izi pule. Əğər vi pul sağlam bakayın, dirist' vi bədənəl işiğlü bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.

³⁵ Metərлуğən, bəğə ki, vast'a bakala "işiq" bayinq'un maq'an baki. ³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlü baki sal sa ga bayinq'un nu mandayın, vast'a bakala işiq şamen vi loxol sakala işiq k'inək' bakaləv.

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

³⁷ İsusen mot'oğə pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. ³⁸ İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğə nu os'ksuna ak'ala farisey məətt'ələ mandı. *

³⁹ T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərлуğən q'a pislüğən buynan. ⁴⁰ Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışə. ⁴¹ Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğə kəsıbxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmizə bakon.

⁴² Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğə çuresuna isə t'öğxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy əyexun nu c'evk'an! †

§ **11:29** 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * **11:30** 11:30 İon. 3:4 † **11:31** 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ **11:32** 11:32 İon. 3:5 § **11:33** 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16 * **11:38** 11:38 - Te vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula osk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğə pakbsunat'un ak'est'ay. † **11:42** 11:42 Lev. 27:30

⁴³ Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vën sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vëxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanən çuresa.

⁴⁴ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vën insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoxonən oşq'arst'a».

⁴⁵ T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğə upsunen yaxal təhk'irenbsa». ⁴⁶ İsusenal metərə pi: «Vay efial hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bihi yūken yūkləyişnanbsa, ama vën ef k'əşinal me yūkürxo tenən duğsa.

⁴⁷ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nən məğbərəx[‡] biq'sa. ⁴⁸ Metərluğən, ef bavoğon, kalboğon bit'oğə təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbərəxnan biq'sa. ⁴⁹ Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərəy: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğə bəsp'alt'un, bəzit'oğə şəp'eğalt'un". ⁵⁰ Mot'aynak'al me nəsilən dūnyəni binora laxesit'uxun mağay ⁵¹ bari bütüm xavareçalxoy p'iyə görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqı q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vëx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

⁵² Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vën bağalo tenən baki, nəəl t'iyə baysun çureğalt'oğə tenən barti».

⁵³ İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, ⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan (Mat'. 10:26-33)

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone gireşi. Şorox t'eç'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdoxun exlətə burqı pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vëbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * ² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † ³ Mot'o görel vën bayinq'una pit'u ğene işiğa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitəl üğülxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vëx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan. ⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vëx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vëx nexzu, Şot'oxun q'ıbanan. ⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa. ⁷ Ef bel bakala pəpurxoval isə bəq'ələsene! Ma q'ıbanan, vën bəq'əlpı çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

⁸ Zu vëx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ük'en çalxale. ⁹ Ama şiin Za

‡ **11:47** 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ § **11:51** 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * **12:1** 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † **12:2** 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17

amdarxoy bəš nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəš q'abul tene bakal. ¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. †

¹¹ Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəš eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. ¹² İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

¹³ Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusa pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandı mirasa zaxun cöybeq'an». ¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» ¹⁵ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərлуğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari şaat' yəşəyınşbsun dövləti geleduğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğoy me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. ¹⁷ Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İsə k'ə baz?" ¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. ¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətluğa c'eğale. Bez yəşəyınşı axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üği kef booz!" ²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşe vi elmoğoy vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəš dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'kali fikirə ma zapanan! (Mat'. 6:20-21; 25-34)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədənı fikirə ma zapanan. ²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

²⁴ Ğəynoğoy bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğoy ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər bəyərlunan! ²⁵ Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayın boxoy bes bakon? ²⁶ Əgər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəş şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

²⁷ İsə vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarık' tene lapey. * ²⁸ Ay vəluğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğe baki, əyc'ə isə aruğoy boşəğala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

²⁹ Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. ³⁰ Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğoy nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. ³¹ Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandı şeymuxal vəx avuzin tadeğale.

† **12:10** 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § **12:12** 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15 * **12:27** 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

³² Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vëx tast'unane çuresi. ³³ Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vëynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'ıya nə oğri tene eğon, nə şot'o mığmıgen tene k'as'k'on. ³⁴ Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanese, ef ük'əl t'et'ıya bakale».

Ayığ bakanan

(*Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36*)

³⁵ «Bëğanan ki, ef biğ həmişə ğaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki. ³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bëğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † ³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğə muğure aksa! Vëx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz biğa ğaçp'i nökerxo sulfin bel arsest'on, şot'oğə q'ulluğebon. ³⁸ Ağan içoğə lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğə hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'oncuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy. ⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bëğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'oncux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətərsa, yoxsa bitot'aynak'?» ⁴² Q'oncuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğə iz vədineşt'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? ⁴³ He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! ⁴⁴ Vëx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. ⁴⁵ Ama əgər t'e nökerən iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üği finağoyluğbayin, ⁴⁶ t'e nökeriğa şot'in nu yaq'bëğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədineşt'a eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

⁴⁷ İz q'oncuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. ⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tədesese, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'əsi bok'i bakiniy! ⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! ‡ ⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vëx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare! ⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşesasa, şorox sunsunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eqeğale. ⁵³ Bava ğaraxun, ğar havaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynaxoxun cöybakalt'un». S

Nişanxo q'amışaksun

(*Mat'. 16:2-3*)

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bëğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁵ Güney tərəfəxun muşə fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁶ Ay p'əçoloxox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna

q'amişakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amişakes tenan baksax?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amişakes tenan baksax? ⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. ⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırncı köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusax xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içəğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe. ² İsusen kot'o metərə coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandı Galileyluğəxun bətər günaxkərt'unıy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala müğes's'e tane bel bitı şot'oğə besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandı Yerusolimluğəxun gele taxsırkərt'unıy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod

(*Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14*)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sax amdari ganu incilnə xode baksax. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa. ⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğə, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağə, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, pəyinez şik'on. ⁹ Eğəla usen meyvə tadayin, lap saat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. ¹¹ T'et'iya sa çuuxə buy. Şot'o müğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'bene. Şot'in iz baç'ana sal düzbəs tene baksay. ¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». ¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbəki bureqi Buxaçuğə alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əçuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynak' ekinan, Şamat' ğine təə». * ¹⁵ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xə üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa? ¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğə Şeytanen müğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğə çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğə uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala saat' əşurxo görə müqəbaksay.

* 12:59 12:58-59 Mat'. 5:25-26 * 13:14 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

*Xardali šile q'a əyini barada bakala məsələoxx**(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)*

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ¹⁹ Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali šiləne oşq'ar. T'e šil kalabaki xode baksa. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

²⁰ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ²¹ Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon".

*Q'ac' çomo**(Mat'. 7:13-14; 21-23)*

²² İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay. ²³ Sa amdaren şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğoy metəre coğab tadi:

²⁴ «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal. ²⁵ K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † ²⁶ T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğoy zomenbsay" uk'alnan. ²⁷ Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Xaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

²⁸ T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaaka saal bütüm xavareçalxobuxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boşesi ak'at'an ef arane önöp'sun, uluxxo ğıric'est'un bakale. ²⁹ Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arşalt'un. § ³⁰ Metərluğen, həysə axırncı bakalorox samci, samci bakalorox isə axırncı bakalt'un». *

*Yerusalmi axır**(Mat'. 23:37-39)*

³¹ T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxo hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». ³² İsusen şot'oğoy pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". ³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusolimaxun əxil besp'at'un!

³⁴ Ay Yerusalm, Yerusalm! Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğoy jəlayinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenansi! ³⁵ İse mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'ale". †

14*İsus q'a fariseyxo kalo*

† **13:25** 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ **13:27** 13:27 İvel məğ. 6:8 § **13:29** 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30 * **13:30** 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † **13:35** 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6

1 Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşı. Bitot'in İçune fikir tast'ay. 2 İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. 3 İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdaxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» 4 Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. 5 İsusen şot'oğo pine: «Əgər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayin, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * 6 Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

Q'onağxoy barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)

7 Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: 8 «Əgər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşı best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? 9 T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşı oq'a gala arsula bakalnu. 10 Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayinşon. † 11 Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

12 İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövletlü q'onşiğə ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluğı əvəzə c'eğalt'un. 13 Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə k'alpa. 14 T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axiri şot'oğost'a t'e q'onaxluğı əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdaxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

15 Sulfin bel arsit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçuğoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!» 16 İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdax k'alpi kala sa q'onaxluğı həzirluğə bəğsa. 17 Şuma arsula vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

18 Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşı şot'o bəğalazu" nexə. 19 T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşı şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. 20 Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

21 Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinqəki nökerə nexə: "Usumluğen taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə miya eça".

22 Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". 23 Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, büttüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. 24 Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arsal!"»

Şagird baksuni toy
(Mat'. 10:37-38)

* 14:5 14:5 Mat'. 12:11 † 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğoc fıırıpı pine: ²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğo-əyloğo, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğo Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. ²⁷ İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez bac'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

²⁸ Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayın, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənginə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? ²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayın, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: ³⁰ "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davina c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayın, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğo yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

³³ Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayın, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayın, şot'o het'ina elaxp'es bakon? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ (Mat'. 18:12-14)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlixseynak' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynak' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç eğele bu, sa gıyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çöle barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi, ⁶ k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

⁷ İsə avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

⁸ İsə vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa gıyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? ⁹ Bəğəbiyal iz İşat'oğo, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, açesp'i tənginə bəğəbezu"?

¹⁰ İsə avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksa».

§ 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23 * 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50 * 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30 † 15:8 15:8 draxma - gümüş təngə

Açi ğare barada bakala mäsälä

11 İsusen mot'oval exlätäbi: «Sa amdari p'ə ğare bu. 12 Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexe: "Ay bava, vi var-dövlätəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlätə iz p'ə ğare arane cöyebša.

13 Sa hema ği oša mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oša pozğun yəşəyiñş c'ovakest'i iz var-dövlätə çark'esest'a. 14 Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınşebša.

Dövlätə oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğe baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. 15 Mot'aynak'al ğaren t'e ölkın amdaxoy sunt'ay t'öğöl eşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo böq' bəğsane yaq'absa. 16 Şo t'ema busane manst'a ki, böq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

17 Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənğinen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz! 18 Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göye † q'a vi bəş günaxezbe. 19 Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənğinen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

20 Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaç'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene.

21 Ğaren nexə: "Ay bava, zu göye q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." 22 Bavan isə iz nökrəxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşinə boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan. 23 Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben! 24 Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

25 Bavay kala ğar isə çölönəy. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki 26 nökrəxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?"

27 Nökrən şot'o nexə: "Vi viçinə qaybake. Vi bavanal şot'ay salamət qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

28 Kala ğar t'eç'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyınşebša. 29 Ama ğaren iz bava metərə coğab tast'a: "Bəğa, hema usene ki, vaynak' nökrə k'inək' əşezbša. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymiş ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğəz. 30 Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlätə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayınşı çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". 31 Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. 32 Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada mäsälä

1 İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlätlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlätə şarene. 2 Dövlätlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. ⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdard bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?" ⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arşa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətli amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərəfləyşəbsa. Axırı me dünyəni amdaron içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğə tarak'ala amdarxoxun gelet'un q'amış. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövlətən vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze. ¹¹ Metərлуğen, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbəbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbə t'iyəmint'u çurəğale, nəəl ki sunt'u gəçesi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğə hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». †

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğə ibaki İsusı loxol axşumt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğə pine: «Vəx amdarxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdaron üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluğı Mıç Xavare yəymışaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göye q'a oçalı əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa gis'e aşt'unaxun hasande. *

¹⁸ İz çuğə c'evk'i q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğə haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətli amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd ç'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətanı parçinen paltare layey, izi hər giyal köfe boşə c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şə t'e dövlətli amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətli amdari vaxt'al p'anəp'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa.

* **16:6** 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † **16:7** 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir

‡ **16:13** 16:13 Mat'. 6:24 § **16:16** 16:16 Mat'. 11:12-13 * **16:17** 16:17 Mat'. 5:18 † **16:18** 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğo alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğəz aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez gar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyınşast'a şaat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İşəəl şot'in miya irətluğə bəğəbe, hun isə koruğen aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğələyluğə laxeşe ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axırı qo viçizax bu. Barta şot'oğə metər sa ga baksuna avabakeşteq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iya şameşit'oğəq'at'un əməlb'i". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urrit'oğoxun soğə nu tağayin, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urrit'oğoxun soğə bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

17

Günax, vələğ saal vəzifə (Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şiin me mis'ik' hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun şaat'e bakan. ³ Şot'o görə vəx fikir tadanan.

Əgər vi viçen günax əşp'est'i va pislüğbenesa, şot'o tōhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. * ⁴ Əgər lap sa ğinast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislüğbayin, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğə pit'un: «Yast'a bakala vələğə avuzba!» ⁶ Q'onçuğə şot'oğə metərə pi: «Əgər vəst'a sa xardali şile hama vələğə bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bəneğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kötən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökərə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on? ⁸ Şuk'k'alən! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi biğa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? ⁹ Oşal hayzeri t'e nökərə iz bit'oğə görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi. ¹⁰ Vənal haketər, vəx bürüşit'oğə bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökərxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yerusallima tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi ¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20

eki!» ¹⁴ İsusen şot'oğö ak'i «takanan, vëx bëyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'əre baki ki, şorox hələ yaq'a amaq'un təmizt'unbaki. § ¹⁵ Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğö ost'ar alxışpsun qayebaki. ¹⁶ Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

¹⁷ T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyoroş vis' tan teney ki? P'oy mandı vuy tan maya? ¹⁸ Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğö alxışp'al bateneki?» ¹⁹ Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vëbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğöy padçağluğ hevaxt' eğala?

²⁰ Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğöy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğö metərə coğab tadi: «Buxaçuğöy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. ²¹ Şuk'k'alən şot'o "bëğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğöy padçağluğ ene ef aranene».*

²² İz şagirdxo isə İsusen mot'oğöne pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatenan. ²³ Amdarxon vëx "bëğa, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bëmağanan! ²⁴ Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğəbsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † ²⁵ Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öox boşəgalane.

²⁶ Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. ²⁷ Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡ ²⁸ Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. ²⁹ Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürdə bari, bitoval əfçinebaki. § ³⁰ Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

³¹ T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğö exst'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. † ³² Lut'e çuğö ef eyex badanan! ‡ ³³ İz elmoğö çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama şiin iz elmoğö açesp'ayin, şot'in iz elmoğö efale. § ³⁴ Vëx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale. ³⁵ Sagala dən bərxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale. * ³⁶ Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale».

³⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iyə gireğale». †

§ **17:14** 17:14 Lev. 14:1-32 * **17:21** 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † **17:24** 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21 ‡ **17:27** 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § **17:29** 17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * **17:31** 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iyə c'oşın tərəfi k'as'kalent'un laşe. Amdarxon içoğöy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: əşt'unbe, afırt'unpe, useni eğarix vədəmoğö t'et'iyə bast'un'k'e. † **17:31** 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ **17:32** 17:32 Burq. 19:26 § **17:33** 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * **17:35** 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † **17:37** 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

¹ İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: ² «Sa şəhərə sa divanbale baksax. Şot'in nə Buxaçuğox tene çalxsax, nə amdarxo tene hörmətbəsx. ³ Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksax. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexex: "Bez rəgibəxun bakala məhkəmin əslə hun bəğax". ⁴ Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbəsun çurtenesax, oşax isə için içeynak' metərə fikirbəsax: "Düze, zu nə Buxaçuğox tez çalxsax, nə amdarxo tez hörmətbəsx, ⁵ amax mə çuğon bez zəhlə şipsunax görə iz əslə bəğox, tene bez ümüğox taşaləx".

⁶ Oşax Q'onçuğon pine: «İnanbaksax mə haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? ⁷ Kot'in ketərə bəsax, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'pit'oğox, üşə-ğenax İçuxun köməy çurəğalt'oğox əslə bəğix düzgün q'ərar tene c'evk'on kix? Şot'oğox gelex yaq'bəğesedon kix? ⁸ Vəx nexzu: şot'oğox əslə usumluğən bəğalə. Amax Amdarix Çar eğat'an oçalix çoyel Buxaçuğox vələğ bəğəbalə?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

⁹ İçoğox düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğox isə oq'ax sakalax amdarxoynak' İsusen mə məsəlinəne eçeri:

¹⁰ «Sax ğix p'ə tan afırıpseynak' xramat'un bəysax. Soğox farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyzen turel çurpix iz barada metərə afırıp sax burqix: "Ayx Buxaçuğox, Vax şükürəz bəsax kix, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfıq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğox loxol bəğal tezu, nəəl kix mə naloggirbalt'ullarik'. ¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxəz əfsax, bütüm bez q'azancı vis' payə sunt'oval tast'ax".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpix, iz pulmoğox göynul əlabsunal q'inəbsax. Saycə iz bel t'apix nexey: "Ayx Buxaçuğox! Zax ğünaxkərə gorox ekix!"

¹⁴ İşə Zux vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbalə Buxaçuğox piyəs düzgün ak'əşix iz k'oyax taşix. Şot'aynak' kix, için içü ələ biq'alo oq'ax bakalə, içü oq'ax biq'alo isə ələ». *

İsusix əyloğox xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

¹⁵ Amdarxon İsusix t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay kix, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kulax şot'oğox loxol laxanə. Şagirdxon isə mot'o ak'ix şot'oğox İşə tet'un bartix. ¹⁶ Amax İsusen əyloğox İz t'öğöl k'alpix pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğox ğalmadanax! Şot'aynak' kix, Buxaçuğox padçağluğ metərt'oğoyə. ¹⁷ Vəx serinax nex: şiinx Buxaçuğox padçağluğax sa əyəl k'inək' nu q'əbulbəyinx, t'iyə sal sax vədinə bayəs tene bəkon».

Var-dövlət q'ax Buxaçuğox padçağluğ

(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sax kalaluğbalen İsusaxun xavərə haq'ix: «Ayx şaat' Məəlim, zu k'ə baz kix, həmişəluğ yəşəyinxə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Zax het'aynak'en şaat' nexə? Şaat' bakalox tək Buxaçuğox. ²⁰ Şot'ay əmirxo

* 18:14 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11

avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba". †

21 Şot'in isə pine: «Mot'oğö bitova əyellüğaxun əməlezbsa». 22 Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki». 23 Şot'in isə me əyitmoğö ibaki pərtə baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

24 İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine! 25 Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». 26 Mot'oğö ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» 27 Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' мүmkün nu bakala əşurxo Buxaçuğöynak' мүmküne».

28 T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosı vi baç'anexunyan hare». 29 İsusen şot'oğö pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğö, iz viçimoğö, iz bava-nana, nəəl ki əyloğö efi t'etər sa amdar tene bakal ki, 30 me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyiş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a
(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

31 İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öğx zapi şot'oğö pine: «Mone, yan Yerusolimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğəre barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. 32 Şot'o Buxaçuğö nu vėbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. 33 Şot'o tatarlayinşi oşa bəsp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bəyinbakale».

34 Ama şagirdxon me əyitmoğöxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğöy məənə c'ap'e mandı, şot'oğonal Şot'ay pit'oğö tet'un q'amışaki.

İsusi k'aç'i amdari pulmoğö qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

35 İsus Yerixoya İşalayinşakat'an sa k'aç'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçiluğəbsay. 36 K'aç'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?» 37 Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsusə memiin c'ovaksa».

38 T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» 39 Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» 40 İsusen çurpi əmirəbi ki, şot'o İz t'öğöql'at'un eçeri. Amdar İşalayinşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: 41 «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eq'an». 42 İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vė baksunen va çark'esedi». 43 Hat'e saad me amdari pulmux qayeşi, şot'inal Buxaçuğö alxışp'i İsusi baç'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğö alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

1 İsus Yerixoya başı t'et'iin c'ovaneksay. 2 T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövövlütü işq'are buy. 3 İsus a ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun şot'o ak'ës tene baksay. 4 Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'äne.

5 İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». 6 Şoval usum oq'a şiri İsus a müqluğen q'abulebi. 7 Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqı: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

8 Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğö metəre pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qit'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsə, bip' q'at avuz qaydoz». 9 İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami ğare. 10 Axırı Amdari Ğar ačit'oğö qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ
(Mat'. 25:14-30)

11 İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusulima işalayınşakeney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçüğoy padçağluği eyseynak' male mande. 12 İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçağ baksuna təst'igbi qaybakane. * 13 Tağalt'uxun bəş iz nökrəroxun vis' tana k'alene, şot'oğö vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənginen alverbanan".

14 Ama t'e ölkın amdarxon şot'o nifrətsuna görə şot'ay bac'anexun elçigö yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

15 Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə təngə tadi nökrəxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğöy heq'ədər q'azayınşsunane avabaksun çuresa. 16 Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". 17 Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez saat' nökrə. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbəsa". 18 P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." 19 Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

20 T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi ezfe. 21 Şot'aynak' ki, vaxun q'izbə. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". 22 Ağan şot'o nexə: "Ay pis nökrə, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. 23 P'oy t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

24 Oşa iz t'öğx bakalt'oğö nexə: "Me amdari kiyexun tənginə ext'i vis' mina bakalt'u tadanani!" 25 Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" 26 Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. ‡ 27 Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'anani!"»

* **19:12** 19:12 T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgın padçağ c'ək'əsi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney. † **19:13** 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 ğilüğ maşey. ‡ **19:26** 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18

*İsusi Yerusalisa baysun**(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)*

²⁸ İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş bəft'i Yerusalisaçə taşi. ²⁹ Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğo İşalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine: ³⁰ «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, ғаç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³¹ Şiin vəxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'oncuğone lazım"».

³² Şagirdxonal taşi bitova içoğo pi k'inək' at'unk'i. ³³ Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'oncuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?» ³⁴ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Mo Q'oncuğone lazım». ³⁵ Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap'ti İsusə şot'ay loxol arşevt'unk'i. ³⁶ Şo tanesay, amdarxonal Şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

³⁷ İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzoğo görə müq baki, Buxacuğo ost'aar səsen alxışpat'un burqı:

³⁸ «Q'oncuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətp'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» §

³⁹ Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səşə bot'a!» ⁴⁰ Ama İsusen şot'oğo metərə coğab tadi: «Vəx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jəyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusalimeynak' önöpsun

⁴¹ İsus Yerusalisa İşalayınşakat'an səhərə ak'i şot'aynak' önöpəpi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ғаç'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İsəəl, va t'etər sa ғimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənxon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxon sıxışt'irışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxacuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

*İsusi alverçiğə xramaxun şəp'esun**(Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22)*

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlnə başi t'et'iya alverbaltoğo şəp'esane burqı. ⁴⁶ Şot'oğo metərə pi:

«Bez k'oj afırıbsəynak' bakala k'oj bakale» *
pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ғi xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bəspseynak' yaq't'un qəvesay.

⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay.

†

20

*İsusa tadesi ext'iyər**(Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33)*

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Müq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İsalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?» ³ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan: ⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayına haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vėtenanbaki?" uk'ale. ⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jėlayınşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayına" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğö pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyəren bsuna uk'alatez».

*Pis bağbanxoy barada məsələ**(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)*

⁹ Mot'oğö pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsə burqı: «Sa amdaren t'ulluğa lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içü p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. * ¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa. ¹¹ T'ulluği q'onçuğon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluği q'onçuğon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unsa. ¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbət'un". ¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en ki, miras yaxq'an mandı". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğon şot'oğö k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğö tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğon maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğoy piin boş bėği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna? "Barizap'k'alxon bosı jė

Ən vacib t'öğin jėne baki". †

¹⁸ Me jėne loxol bitalo şareğale, jė mat'ay loxol bitayin isə şot'o ç'ak'k'ale».

¹⁹ K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsələne içoğoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

*Hər tani iz haq'q'**(Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17)*

* 20:9 20:9 İsa. 5:1-7 † 20:17 20:17 İvel möğ. 118:22

20 K'anun zombalxon q'a samci bëyinşxon İsusı baç'anexun bus-mışt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoğö tәмiz ak'est'i dim İsusı t'öğöl bakalat'unıy, İz jomoxun sa sәrf әyit c'egala k'inak' isә Şot'o biq'i Rimen tәyinbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy. 21 Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Mәәlim, yan avayan ki, Hun düzen әyitpi zombsa, şuk'k'aleynek'al tәrәfkәşlüğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzen zombsa. 22 İse upa bëyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa tәә?»

23 Ama İsusen şot'oğoy bic'lüğa q'amışaki metәre pi: 24 «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Imp'erat'ori». 25 İsusen şot'oğö pine: «T'e vәdә imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isә Buxaçuğö tadanana».

26 Metәr, İsusı amdarxoy bәş әyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandi şip' çurt'unpi.

Bëyinbaksuni barada sual

(Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27)

27 Bëyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen[‡] İsusı t'öğöl hari xavare haq'i: 28 «Mәәlim, Moiseyen yaynak' metәre şampe: "Öğәr sa amdari laşk'oy baki viçi әyelsuz biyayın, şot'in t'e viçey süpür mandi çuğö haq'i p'uri viçey nәsilә davam beq'an".

Ş 29 Mәsәlән, vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy әyel bakinut' bisane. 30 Oşa p'әмci viçene me çuğö haq'sa, ama şoval içoğoy әyel bakinut' bisane. 31 Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketәр vüğ viçey vüğәranal me çuğö haq'i, ama içoğoy әyel bakinut' bisat'un. 32 Axırda me çuux içal bisane. 33 P'oy isә p'uriyoroх bëyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axiri, vüğ viçey vüğәranal me çuğö haq'enyә».

34 İsusen şot'oğö metәre coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. 35 Ama p'urit'oğoy bëyinbakit'uxun oşa hәmişәlüğ yәşәyinşә layığ hesabbakaloroх isә nә laşk'oy tet'un bakal, nә işq'ara tet'un tağal. 36 Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bëyinbakala ğarmux baksuna görәl şoroх Buxaçuğoy ğarmuxt'un. 37 Moiseyenal şaşe barada bakala hadisine şamk'at'an Q'onçuğö "Avrahamı Buxaçux, İsaak'i Buxaçux saal İak'ovi Buxaçuxe" nexе. Metәr, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bëyinbaksunane ak'est'a. * 38 Buxaçux p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuxe, axırı Şot'aynak' bito dirist'e».

39 K'anun zombalxoy bәzit'oğon metәrt'un pi: «Mәәlim, Hun he gözәlen pi». 40 Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şı Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37)

41 T'e vәdә İsusen şot'oğö pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare? 42-43 Axırı Daviden için "İvel мәğurxo" girke boş

‡ 20:27 20:27 saduk'eyen - Rime hökmәtәxun ğaç bakala arist'ok'rat p'art'ıya. İvel şamaxun tәk Moiseyi qo girkәt'un q'abulsay, nә bëyinbaksuna, nә angelxo, nәәl axırıncı ğine tet'un vëbaksay.

Ş 20:28 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8 * 20:37 20:37 C'eys. 3:6

"Q'onçuğon bez Q'onçuğo pine:
Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin
Bez yön tərəf arsa" †
pene.

⁴⁴ Metərluğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi
ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan
(Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40)

⁴⁵ Amdarxon bitot'in me əyitmöğö ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo
pine: ⁴⁶ «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy
paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğö bazarin meydanxo ak'i p'ə kiin
kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğö best'a
arst'une. ⁴⁷ Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğö
ak'est'eynak' boxoy afırt'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir
(Mrk'. 12:41-44)

¹ İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətli amdarx-
one bəğsay. ² Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə lep'ton *
təngə laxsuna anek'i.

³ İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele
təngəne laxi. ⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me
çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xəşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı İşalayınşaksuni nişanxo
(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

⁵ T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jëyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxesi
payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: ⁶ «T'etər ğimxo eğale ki, vən
memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. J'ene loxol j'ə tene mandal,
bito oçalaxun barabar bakale».

⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me
əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəli nişanxon ak'est'ale?» ⁸ İsusen
pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen
gele amdaren hari "zu şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy
baç'anexun ma baft'anən. ⁹ Davoğoy q'a amdarxoy eşesuni s'iya ibakat'an
ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır
tene».

¹⁰ Oşa şot'oğö metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluği loxol
əqeğale. ¹¹ Ost'ar oçal galpsunxo, hər gəla busaluğ, pis azarxo saal
dəhşətli əşur bakale, göyənəl yax möcüzəli nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un,
zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bəş
coğab tast'eynak' taşalt'un. ¹³ Morox vəynak' Mıq Xavara yəymışbseynak
sa fürsət bakale. ¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma
fikirbanan. ¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətp'uni yönə avabaksun
q'a haq'ıl tadoz ki, ef bəş c'əğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene

† 20:42-43 20:42-43 İvel məğ. 110:1 * 21:2 21:2 lep'ton - ən mis'ik' təngə

bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. † 16 T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonal biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğə bəsp'esaldalt'un. 17 Za gərə bitot'in vəx nifrət balt'un. ‡ 18 Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. 19 Hər şeyə portbsunen ef elmoğə çark'est'alnan.

20 Q'oşunxoy Yerusalimi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' işalayınşakene. 21 T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğoc'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərəxun t'ödx bakalorox isə t'et'iya maq'at'un başi. 22 Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şameşiyorox bex p'ap'ale. § 23 T'e ğimxost'a bñhi çupuğoy q'a dös tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. 24 Şorox q'ılncaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğə kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalım q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(*Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31*)

25 Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultınaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. * 26 Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğə açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale. 27 T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarəgen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. 28 Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene İşane».

29 Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bəğanan: 30 şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaxsa ki, yəy ene İşane. 31 Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ İşane. 32 Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale. 33 Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

34 Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyınşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal! 35 Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyınşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. 36 Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'eşi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

37 İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakeş'ay. † 38 Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümülxaxseynak' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusə bəspəynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

1 Əyinsuz Şume axsıbay İşalayınşəbaxsay. Me axsıbayı s'ıya C'ovaksuni axsıbayal next'unıy. * 2 Samci bəyınşxon q'a k'anun zombalxon camaati

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7 * 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13 † 21:37 21:37 Luk'. 19:47-48 * 22:1 22:1 C'eys. 12:1-27

İsusi baç'anexun taysunaxun q'it'unbsay, şot'aynak'al Şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusaya toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğə bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşe başi. ⁴ Şot'inal taşi samci bəyinxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusaya şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. ⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o tənğə tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusaya camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırıncı biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan». ⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəğan?» ¹⁰ İsusen şot'oğon pine: «Bəğanan, vən şəhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğon upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzərbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bəğanan». ¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi. ¹⁵ İsusen şot'oğon pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibayi k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

¹⁷ Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. ¹⁸ Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal uğalatez».

¹⁹ Oşa İsusen şumal ext'i şükürbi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

²⁰ Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçəsi Təzə İrəzilüğe. † ²¹ Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. § ²² Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» ²³ Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

²⁴ Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabbaksuni baradal sa exləte baki. * ²⁵ Ama İsusen şot'oğon pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdarxoy İoxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğon şot'oğoy

† 22:7 22:7 C'eys. 12:1-27 ‡ 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46

havadart'un † hesabbsa. ²⁶ Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçı k'inək'q'an baki. ‡ ²⁷ Axırı şuva kalo, sulfin bel arsiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arsiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçı k'inək'zu. §

²⁸ Zu sınaxxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroş vənnan. ²⁹ Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxez padçağluğ tapşurbasa ki, ³⁰ vənal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arsi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arsanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakest'un

(*Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38*)

³¹ «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene. ³² Ama Zu vast'a bakala vəluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğo ük' tada». ³³ Şot'in İsusı coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». ³⁴ Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

³⁵ Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vəx tənğəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». * ³⁶ T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Həysə isə şi ki tənğə q'a toray bune şot'o ext'eğ'an. Q'ılnc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılncq'an haq'i. ³⁷ Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyoroş bito bakale». ³⁸ Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılncə bu». Şot'in isə şot'oğo pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun

(*Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42*)

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğo pine: «Afırıpanan ki, sinəyınşaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jə boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırınepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əğər mümkünesa, me cama ‡ Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inək'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusı ak'eşi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət'aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap'oq'a bitala p'iye k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğölə hari, ama şot'oğo nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nan bask'e? Hayzeri afırıpanan ki, sinəyınşaksun vəxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12*)

† **22:25** 22:25 havadar - t'İyömint'oğo köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'eşi amdarxo tadeğala s'i. ‡ **22:26** 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § **22:27** 22:27 İoan. 13:12-15 * **22:35** 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † **22:37** 22:37 İsa. 53:12 ‡ **22:42** 22:42 cam - İsusı xaçe loxol bisuni nişan

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'eşi. P'as's'e şagirdxoxun soğo bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusə muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenen toyst'a?»

⁴⁹ İsusə hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılncxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökəri yön ümōgo tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anani!" pi İz kula nökəri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçiğoy kalat'oğoy saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar fūq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez baç'anexun? ⁵³ Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği Ş kalaluğbala vaxt'!» *

P'et'eri İsusaxun danmışaksun

(*Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27*)

⁵⁴ İsusə biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bəyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökərxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bəği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxa!" pi danmışebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırpı P'et'eri loxole bəği. P'et'erial Q'onçuğon içü "ğe dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu" pi əyit eyexe baft'i. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önənepi.

⁶³ İsusə q'aroola zap'kala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'apt'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğoy ğaç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bəyn, va şina duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin bəş

(*Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24*)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bəyinşxoy saal k'anun zombalxoyKala Şurane giresi, İsusal içoğoy bəşt'un c'evk'i. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğoy pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za çoğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arşale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen

şot'oğo çoğabe tadi: «Vënnan nexe ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəce bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan İbaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş (Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsusa P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsirkər c'evksun çureşi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen çoğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçalxol şirik' dilist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin ş'iya İbaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsusi İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusalimaney.

⁸ İroden İsusa ak'i gele müqəbaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema İbakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusi içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa çoğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsirkərt'un c'evksay. ¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusi loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi. ¹² Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi ¹⁴ şot'oğo pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nən eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsələnə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır bitene. ¹⁵ İrodental sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İse vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. ¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ¹⁷ Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərebsay. ¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» ¹⁹ Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görəne zindana boşesey.

²⁰ P'ilat'en İsusa tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi. ²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görə Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

24 P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: 25 şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi eşevksuna görə biq'esi amdara terebi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25*)

26 Əsk'ərxon İsusə t'əq'st'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusi baç'anexun taşi xaça taşalaney.

27 İsusi baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' öñöpi neğ şik'ala çupuxe taysay. 28 İsusen fıırpı şot'oğoy pine: «Ay Yerusalmi xuyərmux, Bez dərden mə öñöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' öñöpanan. 29 Şot'aynak' ki, t'etər gımixonə eysa ki, "hə bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un. 30 Me vədə "buruxmoğoy <beş loxol bitanan!>, təpoğoy <yax but'k'anan!> uk'alt'un". * 31 Şot'aynak' ki, əğər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

32 İsusaxun sagala p'ə cinəyətəkərəl bespsat'un taşt'ay. 33 Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iyə Şot'oval t'e p'ə cinəyətəkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf xaçe loxol t'əq't'undi. 34 İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusi paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

35 Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iyə samci bəyinxon q'a k'anun zombalxonal İsusə lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əğər Buxaçığon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İcuvəl çark'est'eç'an!» 36 Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi 37 next'unıy: «Əğər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» 38 Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağ" şame buy. § 39 Xaçə loxol t'əq't'esi cinəyətəkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnu, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

40 T'iyəmi cinəyətəkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçığoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu! 41 Yan beş əməlxo görəyan cazına zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». 42 Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!» 43 İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ge hun Zaxun sagala cənnətə bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

44 Üqümci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayınqluğə baki. 45 Bəğen iz işiğa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡ 46 İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi

* 23:30 23:30 Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † 23:31 23:31 - Memiya İsusen İcū "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a.

‡ 23:34 23:34 İvel məğ. 22:18 § 23:38 23:38 şameşey - bəzi kiinşamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxonə şameşey. *

23:44 23:44 üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saad p'as'se. † 23:44 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en bərezərəxun oşa saad xib. ‡ 23:45

23:44-45 C'eys. 26:31-33 § 23:46 23:46 İvel məğ. 31:5

elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğo alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya gireşi amdaxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusə çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öoxun çurpi bêt'unğsay. *

İsusə oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusi meydəne çureşi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürepı. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçaq şuk'k'al nu oçalaxesi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e gi Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal İsalayınşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşı k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusı bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney. ² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'öox t'ik'irəşit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusı meydə tet'un bəğəbi.

⁴ Şorox çəşmişəki mandet'unıy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işiq k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesə? ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Gar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əqt'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». † ⁸ Çupuğonal İsusı əyitmoğoy eyext'un badi.

⁹ Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusı sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. ¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. ¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoğoynak' vəbakala tene ak'esay. ¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

* **23:49** 23:49 Luk'. 8:2-3 † **23:54** 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabbakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ **23:56** 23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * **24:1** 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarın ği † **24:7** 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

İsusi p'ə şagirdə ak'esun
(Mrk'. 16:12-13)

¹³ Hat'e ği şagirdxoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi † əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. ¹⁴ Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətp'unbsay. ¹⁵ Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç İşalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. ¹⁶ Ama şot'oğon İsusa tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçesəney.

¹⁷ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətp'sa?» Şorox beyköf çurt'unpi. ¹⁸ Şot'oğoy boş'tan K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» ¹⁹ İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o cəğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçugoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. ²⁰ Beşi samci bəyinqxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əq't'est'undi. ²¹ Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsraila çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bəşe bake, ²² ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətp'sa. Şorox savaxt'an üşenen meyid laxesi mağarina taşi ²³ bəğet'un ki, t'iya meyid butene. Next'un ki, içoğoy t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe. ²⁴ Oşa beş't'oğoxun bəziyoroxal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğoy exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusa İçu ak'itet'un».

²⁵ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğoy vəbaksun vəx heq'ədər çətime tadesa! ²⁶ P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?» ²⁷ Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şamesi bito ganxo q'andrişebi.

²⁸ Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale. ²⁹ Ama şot'oğon İsusa "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

³⁰ Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. ³¹ Hame vədə şot'oğoy pulmux qayesi, şot'oğonal İsusa çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. ³² Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andrişat'an beş ük' metər bəc'ük'esi boksay!»

³³ Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğoy giresit'un ak'i. ³⁴ Şot'oğonal içoğoy Q'onçuğoy həgigiyal bəyinqbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. ³⁵ T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusa şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ³⁷ Şorox çəşmişt'unbaki, içoğoy q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy

pine: «Het'aynak'nan q'İbsa? Het'u grnn ef k'e metr fikirxo eřt'a? ³⁹ Bez kulmoęo q'a turmoęo bęanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bęanan! Axırı urufi n bdn tene baksa, n q'n, ama Zast'a bune». ⁴⁰ İsusen mot'o pi řot'oęo İz kulmoęo q'a turmoęone ak'est'i. ⁴¹ řorox ioęoy mqxun hll vtet'unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vd İsusen pine: «Ukala řey buvx?» ⁴² řot'o sa tik ap'esp'i li q'a sa k'ot'or u'e řamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i řot'oęoy piin bř kye.

⁴⁴ Ořa İsusen řot'oęo pine: «Vxun sagala bakat'an Bez pi yitmoęoy mn money: Moiseyi k'anunast'a, xavarealxoy girkurxost'a q'a İvel męurxost'a Bez barada řameřiyorox bex p'ap'alande».

⁴⁵ Ořa İsusen İvel řama hetr düzgün q'amıřaksunane řot'oęo zombi. ⁴⁶ řot'in pine: «Metre řameře: Xrist'os koruę zapi biyalane, xib ği ořa is byinbakalande. ⁴⁷ Yerusalimaxun burqi btm milltxoynak' ioęoy günaxxo toobinen baęıřlayıřaksun řot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vn btm me řurxoy řahidxonan. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vx yit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vn is, gynuxun eęala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». §

İsusi gynul eęesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

⁵⁰ Ořa İsusen řot'oęo řhrexxun c'evk'i Bet'anyanal řirik' eneçeri, İz kula alabi řot'oęo xeyir-brkte tadi. ⁵¹ Xeyir-brkt tast'unal řot'oęoxun xilbaki gynule eęeři. ⁵² İz řagirdxon řot'o bult'un k'os'bi, mq-mqal Yerusalimat'un qaybaki. ⁵³ Metrluęen, řorox hmiř Buxaçuęo alxıřpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Mûq Xavar Bëşin əyit

Me girkə şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətxo q'a şot'oğoy fikirxo, hamal İsraili coğrafiına şaat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girkə beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay tət'iğəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vëbaki Şot'ay s'iyen yəşəyinq haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Mûq Xavar» girken İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinq. Şo ük' bok'ospsunen q'a seriluğen buyey». (1:14). İsusı Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Mûq Xavarast'a» İsusı cürbəcür möcüzəğoy ak'est'uni baradane exlətesa. Me möcüzəğon İsusı əyit tadəsi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəğo q'andırışala əyitmoğone tət'iğbaksa. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusı hetər vëbaksuna q'a İz bac'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vëbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusı biq'əsi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəğoy hərtərəfli exləti baradane şamesa. İsusen xaça t'əq't'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırncı bulurxon isə İsusı biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tədəğala həmişəluğ yəşəyinq haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyinq İsusı yaq'a, düzluğa, Şot'ay yəşəyinqə vëbakala amdarxone tadəsa. İoani Mûq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusı q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusı samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusı axırncı ğimxo

20:1-29 İsusı bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoani girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmcı kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baksa

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər şeyə Şot'ine

yaratmışı, yaranmışıki şeyurxoxun sal soğ Şosuz tene yaranmışıki. ⁴ Şo yəşəyişi orayiney, me yəşəyişal amdarxoy işiğey. ⁵ İşiğen bayinq'luğa s'alest'a, bayinq'luğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney. * ⁷ Şo şahidluğbseynak'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynak'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay. ¹⁰ Şo dünyənəney, dünyənə şot'ine yaratmışı, ama dünyənən şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğölə hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi. ¹² Ama şot'in İçu q'abulbi İz s'iyə vəbakit'oğoy bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Əyit Amdar baki beş aranəne yəşəyişi. Yan şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğoy İz Bavaxun şot'ay tək sa Ğar baksunəne haq'i. İzi eysunen şot'in yax ük' bok'ospunə q'a het'ay seri baksunəne ak'est'i.

¹⁵ İoanen şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğəlo zaxun üst'ünə, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, şot'in İz ük' bok'ospunə yax bol xeyir-bərəkətə tadi. ¹⁷ Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxunə avabakest'i, ük' bok'ospunə q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğoy şuk'k'alən sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğoy yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18)

¹⁹ İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusoliməxun bəyişxo q'a leviğə şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu». ²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğəla xavareçalnu?» İoanen "təə" coğəbe tadi. † ²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğoy k'ə coğəb taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçalı pi əyitmoğone coğəb tadi:

«"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlyə nəəl yan yaq'bəğəla xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?» ²⁶ İoanen şot'oğoy coğəbe tadi: «Zu xənənez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eğəle. Zu şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqə t'e soğə tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2 † 1:21 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ 1:23 1:23 İsa. 40:3

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusı şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsraila çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' şiri Şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynak' za Yaq'abit'in için za peney: "Uruf şı loxol şiri manst'una ak'ayin, İvel Urufen k'unuk'balos Şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusı samcı şagirdxo

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusı ak'i pine: «Bəğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusı baç'anexunt'un taşı. ³⁸ İsusen fırpı İz baç'anexun eğalt'oğö ak'i şot'oğö pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusı pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğö pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşı İsusı maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusı baç'anexun taşı p'ə tanaxun soğö Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşı iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "ləəməşi, yəni c'ək'əsi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusı t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoanı ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyina taysune çuresi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsusə». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun saat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metəre pi: «Mo iz ök'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune». ⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsə?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!» ⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu». ⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göyə qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şıysuna ak'alnan». †

§ 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balos - yəni İvel Urufen amdarxoy ök'ə təmizbalos * 1:39 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine bərezərə saadin bip'. † 1:51 1:51 Burq. 28:12

2

İsusi xena fina tarast'un

1 P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusı Nana t'et'ıyaneı. 2 İsusı q'a İz şaġırdxoval laşk'oya k'alpet'unıı. 3 Fı çark'at'an İsusı Nanan İçu pine: «Mot'oġoy fı çark'ene». 4 İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'ıtene». 5 İz Nanan q'ulluġçıġo pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayın, banan».

6 İudeıxoy içoġo pakbsunı ədətə ġorə t'et'ııa hər sunt'ay boş p'ə-xıı met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyıne buy. 7 İsusen q'ulluġçıġo pine: «K'oyıġo xenen buybanan». Şot'oġonal k'oyıġo jomol şırık' buyt'unbı. 8 Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəıın t'öġöl taşanan». Şot'oġonal tat'unşeri. 9 Düvənbəıınen fına tarapı xene tadane bəġı. Şot'in fıne mayın baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluġçıġone avay. Düvənbəıınen bəıə k'alpı 10 Şot'o pine: «Bitot'in süft'ə şaat' fına, amdaxon üġıt'uxun oşa isə keje fıne eşt'a. Ama hun şaat' fına axıran efe».

11 Hametər, İsusı Galileyin Gana ayize ak'est'i me samcı möcüzəlü nıšanen Şot'ay kalaluġa çoyele c'evk'i, İz şaġırdxoval İçu vət'un baki. 12 Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, vıçımoġoxun saal şaġırdxoxun sagala K'efernauma taşı sa hema ġı t'et'ııane mandı. †

İsusi haq'i-toıdalxo xrame məəlııexun şəp'esun
(Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)

13 İudeıxoy C'ovaksunı axsıbay‡ İşalayınşebaksay. İsusal Yerusalımane taşı. 14 Şot'in hari xrame məəlııne arak', eġel, ġöıərçın toıdalxone ak'i, t'et'ııa təngə badalbalxoval buney.

15 İsusen vııurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toıdalxo içoġoy eġel saal arak'oxun sagala xramaxun şəp'eşı, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradı təngöġo oq'ane şııı. 16 Şot'in ġöıərçın toıdalxo pine: «Mot'oġo memıın ext'anın! Bezi Bavay k'oıa bazaranın c'urevk'e!» 17 İz şaġırdxonal İvel Şame boş bakala "vı k'oıa çuresunen Za bok'osp'i-şık'ale" əııtə eyext'un badı. §

18 T'e vədə iudeıxoy kalat'oġon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oġo bseyınak' Vı ext'ııər baksuna yax manı möcüzəlü nışanxonen ak'est'es bakon?» 19 İsusen şot'oġo çoġabe tadi: «Me xrama şarpanın, xıı ġıın boş Zu kot'o təzədən bıq'oz». * 20 T'e vədə iudeıxoy kalat'oġon pıt'un: «Me xram q'ırx üq useni bele bıq'ese, hun isə kot'o xıı ġıın bıq'alnu?» 21 Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəııne əııteı. 22 İsus p'urııbəıınbakıt'uxun oşa şaġırdxon Şot'ay me pı əııtmoġo eyext'un badı, İvel Şamurxo q'a İsusı pı əııtmoġo vət'unbaki.

23 İsusen C'ovaksunı axsııayı vədıne Yerusalıma bakat'an, Şot'in t'ıııa ak'est'i möcüzəlü nışanxo ak'ıt'oġoy ġelo Şot'o vət'un baki. 24 Ama İsusen amdaxoy ük'e bakalt'oġo avabaksuna ġorə şot'oġo İz barada hər şeyə

* 2:6 2:6 P'ə-xıı met'rit' - təııınən 100 lıt'ır. † 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'eyı. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məġ. 69:9 * 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29

nexteney ²⁵ şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa Şot'o exlətp̄suna eht'iyəc buteney, axırı amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğə avaney.

3

İsusi q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy. ² Şo üşe İsusi t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məəlİmnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alēn Vi ak'est'i möcüzəlū nişanxo ak'est'es batenekoy». ³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren tēzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlu sa amdar hetərə tēzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmcı kərəm iz nanay tapane başı saal nanaxun bakes banekon ki?» ⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun tēzə yəşəyinq nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon. ⁶ Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf. ⁷ Va Bezi "tēzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. ⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun tēzə yəşəyinq haq'i amdaral metərə».

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetərə bakes bakon?" pi xavare haq'i. ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxəsi məəlİmnu. Mot'oğə avatenu ki? ¹¹ Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətp̄sa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. ¹² Bezi me dūnyənın əşurxoxun exlətp'it'oğə vē tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər vē bakalnan? ¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake. ¹⁴ Moiseyen çölē dizik'ə ala əqevk'i k'inək' †Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqesinə buq'on ki, ¹⁵ Şot'o vē bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyinq haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dūnyənə t'etərə çuresi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o vē bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyinq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dūnyəneynak' pis q'ərar c'evkseynak' təə, şot'o çark'est'eynak'ə yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu vē bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, vē nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadesəne, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara vē tene baki. ¹⁹ Tadesi q'ərareynak' səbəb mone baki: dūnyənə İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çuresi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şərə. ²⁰ Pislüğ balt'in işiğa nifrətəbon, iz əməlxo ak'maq'ansı pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'əğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusi barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iya mandı amdarxo xena badi k'unuk'əbsay. ²³ İoanenal Salima İša bakala Aynonane xena badi k'unuk'əbsay, t'et'iya

* **3:5** 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğə vē amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey. † **3:13** 3:13 Göynuxun şiri -bəzi şamurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo". ‡ **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9

gele xenoy. Amdarxo hari xena başı k'unuk't'unbaksay. ²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada höcəte biti. ²⁶ Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebşa, bitoval Şot'ay t'öğöle taysa». ²⁷ İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon. ²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşəz yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * ²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xaşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe baksa. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eysa. ³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. ³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğənbey, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'alən tene q'abulbsa. ³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'iğəbsa. ³⁴ Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. ³⁵ Bavan İz Ğara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † ³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinqə haq'i baksa, Ğara t'ödxəlt'in isə yəşəyinqə tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

¹ Fariseyxon İsusi İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. ² (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). ³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

⁴ Şo Samarinxun c'ovakalaney. ⁵ İsus İak'oven iz Ğar İosifa tadi oçala İsa bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * ⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusə mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqumci saadey. †

⁷ Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynak' xe tandon?» ⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un taşey.) ⁹ Samariyalu çuğon Şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hətəren zaxun xe çureşes bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əşp'est'ala q'ava əşp'estet'unst'ay.) † ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər hun Buxaçuğon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyinqəst'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyinqəst'ala xena mayin c'evk'alnu? ¹² Me kərizə

§ 3:24 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19 * 3:28 3:28 İoan. 1:20 † 3:35 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * 4:5 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † 4:6 4:6 Üqumci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saadi p'as's'e. † 4:9 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38

yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmoğon, iz belığon xet'un üğë. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o çoğabe tadi: «Me xenaxun üğölo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğöyin, sal sa vödə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişlüğ yəşəyinşest'ala sa xene orayin bakale».

¹⁵ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vödə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseyinak' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğo pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyinşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metərə pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxun nexnan ki, bul k'os'bsaynak' sa ga bunesa, şoval Yerusalamine». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vəbaka, t'etər sa vödəne eysa ki, Bava nə me buruğo, nəəl Yerusalama bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune. ²³ Ama t'e vödə enesa, şo ene harene ki, həgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa. ²⁴ Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'esi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusi şagirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlətpsuna ak'i məət't'əlt'un mandı, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isə xene gamata oq'a laxi şəhərene qaybaki. Şot'in amdaxxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anan. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusi t'öğölt'un hari.

³¹ Me arane şagirdxon Şot'o xoyinşt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka».

³² Ama İsusen şot'oğo pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vödə şagirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğo pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlbusun, Şot'ay əslə tamambsun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vən "exeynak' hələ bip' xəşə mande" tenan nex? Zu isə vəx nexzu ki, ef pulmoğo qaypi q'oruğa bəğanan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vödəne. † ³⁶ Mone, exp'alən iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişlüğ yəşəyinşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksaxa. ³⁷ MetərLuğen, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysa. ³⁸ Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zəpi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'ogont'un zəhmət zəpi, vən isə şot'ogoy zəhməti baranan şərək baki».

Samariyaluğoy gelet'ay İsusə və baksun

³⁹ T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusə vəne baki.

* 4:25 4:25 c'ək'esi - yəni, c'əyin ləəməsi c'ək'esi amdar † 4:35 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2

40 Şot'aynak'al samariyaluyox İsusı t'öğöl hari Şot'o xoyinşt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'ə ği t'et'iyane mandı. 41 İsusen İçin şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare Şot'o və baki. 42 Şot'oğon çuğo next'unıy: «Ene tək vi əyiten teyan və baksa, ene yanal beşi ümüğon İbaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

43 İsus p'ə ğinaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. 44 İsusen İçin sa vədə xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksuni barada peney. † 45 Ama Galileyina eğat'an galileyaluğon Şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsıbayı vədine Yerusulima hari Şot'in t'et'ıya bi hər şeyə ak'et'unıy. §

46 Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fina taradı gala, Galileyin Gana ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azari bask'eneı. 47 Me amdar İsusı İudeyınaxun Galileyına eysuna İbakat'an Şot'ay t'öğöle hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

48 İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'ınan buq'on ki, vət'a vəluğ bakane!» 49 Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusı pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» 50 İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyınşale». T'e amdaral İsusı əyitə vəbaki tanəsi.

51 Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadi. 52 Şot'in k'ulurxon iz ğare saat' baksuni vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma şiri». 53 Bavanal q'amışe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyınşale" pi vədinene bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusı vət'un baki. 54 Mo İsusı İudeyınaxun Galileyına harit'uxun oşa ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzı t'öğöl bakala azarin q'olaybaksun

1 Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusulima, İudeyxoy sa axsıbayane taşı. 2 T'ıya Eğeli darvazin t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbraniğoy muzirin Bet'zada uk'ala sa hovuze buy. 3-4 Şot'ay qo seyvaneyal gele azariyoxe bask'ey: k'ac'i, axsağ saal p'aralıçen duği amdarxo. *

5 T'et'ıya otuz muğ usenin azari bakala sa amdare buy. 6 İsusen me amdarı baksuna ak'ı, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurenşa?» 7 Azarinen İsusı coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vədine za hovuzı badane. Zu p'ap'amin q'erəzo zaxun bəş t'et'ıya banesa». 8 İsusen şot'o pine: «Hayza, vi dösəyə ext'a, tarapa!» 9 T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz dösəyə ext'i taranepi.

† 4:44 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'. 4:24 § 4:45 4:45 İoan. 2:23 * 4:52 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en bəzəre saad sa. * 5:3-4 5:3-4 - bəzi şamurxost'a: bask'ey saal xene galpsuni yaq'at'un bəğsay. 4 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa angelen arane hovuzı boş başı xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'ıya bağala samci amdar, hetər azari balkayın q'olayebaksay.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o göröl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». † ¹¹ T'e amdaren şot'oğə coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren Şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayenbaki, saal günax eş ma biq'a ki, vi bel ene pis eş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğə avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsusə biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me eşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğə pine: «Bezi Bavan ğeyin ğinal şirik' eşebsə, Zuval eşezbsə».

¹⁸ Metərлуğen, iudeyxoy kalorox İsusə bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçü Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsusə tadesi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

¹⁹ Ama İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. ²⁰ Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresə, İçin bala hər şeyə Şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala eşurxo ak'est'ale, vənal mat mandalnan.

²¹ Bavan p'urit'oğə bəyinbi şot'oğə yəşəyinq şot'oğə yəşəyinq tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğə yəşəyinqə tast'a. ²² Bavan şuk'k'ala divantenebsə, ama divanbsuni ext'iyərə İz Ğarane tade ki, ²³ bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörmətq'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Baval hörmətenebsə.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğə ümüxlaxi Za Yaq'abit'u və amdareynak' həmişəluğ yəşəyinqə bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinqə c'ovaneki.

²⁵ Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesə, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğon Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroخال yəşəyinqə salt'un. ²⁶ Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinqə bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyinqə baksune tadi. ²⁷ Divanbsuni ext'iyərə Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. ²⁸ Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysə ki, gərəmzoğə bask'iyoroخال bito Şot'ay səsə ibaki ²⁹ gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyoroخال yəşəyinqə bseyinak' bəyinbakalt'un, pislug biyoroخال isə divanbaki pis q'ərar haq'seynak' bəyinbakalt'un. ‡

³⁰ Zu Bez ext'iyərə hik'kal bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsə, Bezi c'evk'ala q'ərəral düzgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusə barada bakala şahidluğ

³¹ Əgər Zu Bezi barada şahidluğbayız, Bezi şahidluğ seri tene bakan.
³² Ama Bezi barada şahidluğbalo q'ərəzone. Şot'ay şahidluği seri baksunal avazu.

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine.
 § ³⁴ Bezi amdarxoy şahidluğa eht'iyəc butene, mot'oğə saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çirağ k'inək'ey, vənəl samal vədə şot'ay işiğa mûq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içan Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. * ³⁸ Şot'ay əyitəl vöst'a tene yəşəyinqəbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan vë.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyinqə tadale. Ama İvel Şamurxonon Bezi baradat'un şahidluğəbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyinqə haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərifə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxsa: vöst'a Buxaçuğə çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abultenantbsa. Ama soğə hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnantbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərifənan qəvesa, tək bakala Buxaçuğəxun eğala tərifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğə bakala vëluğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsırkər booz. Vəx taxsırkər balo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əgər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğə tenan vəbaksasa, Bezi əyitmoğə hetər vəbakalnan?»

6

İsusı qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un (Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğə tərəfe c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğə q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şaqirdxoxun sagala areşi. ⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinqəbaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?» ⁶ Me əyitmoğə şot'o yoxlayinqəbseynak'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!» ⁸ T'e vədə şaqirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine: ⁹ «Memiya sa ğar əyeləst'a qə dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

§ 5:33 5:33 İoan. 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22 * 6:4 6:4 C'ey. 12:1-27 † 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğilug maaşa barabarey.

10 İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

11 Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afirınal bit'uxun oşa şot'o arşit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi. 12 Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandi k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zaybaki». 13 Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandi k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

14 T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriyal, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

15 İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

*İsusi xene çoyelxun taysun
(Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)*

16 Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri 17 sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum səhəret'un taşi.

18 Ost'ar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. 19 Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi † taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğoy q'iyen haneq'i, 20 ama İsusen şot'oğoy "Zuzu, q'ımabanan" pine. 21 T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

22 Əyc'indəri göle t'e soğoy tərəf mandi camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İçsuzt'un taşey. 23 Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afirına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi. 24 Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğoy laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyinq'əst'ala şume

25 Şot'oğon İsusa göle t'e soğoy tərəf bəğğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya həvədən hari?" pi xavart'un haq'i. 26 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amışakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. 27 Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyinq'əst'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Çaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz təst'igbala peçatane duğə». 28 Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes saat'q'an ak'esi?» 29 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Buxaçuğon vəxun sa şeye çuresa: efi şot'in Yaq'abit'u və baksun».

30 Şot'oğon İsusa pit'un: «Yax mani möcüzəlü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va və bakayan? K'ə besen bakon? 31 Bəğə, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». §

† 6:19 6:19 Saq'o qo, otuz st'adi 5-6 k'm.

§ 6:31 6:31 C'ey. 16:4,15; İvel məğ. 78:24

³² T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: vëx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vëx tadalo Bezi Bavane. ³³ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyiňş Tadalone».

³⁴ Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». ³⁵ İsusen şot'oğö pine: «Zu - yəşəyiňşest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za vë bakalo sal sa vədə xeneza tene bakal. ³⁶ Ama vëx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za vë tenan. ³⁷ Bavan Za tadiyoroş bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. ³⁸ Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynak'ez göynuxun şire. ³⁹ Za Yaq'abit'ay çureğalo işə şone ki, Za tadit'öğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğö axırncı ğine bëyinbaz. ⁴⁰ Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vëluğ bakala hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyiňş haq'sune, Zuval şot'o axırncı ğine bëyinboz».

⁴¹ İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i ⁴² pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baksa ki, "göynuxunez şire" nexə?» ⁴³ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! ⁴⁴ Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırncı ğine bëyinboz. ⁴⁵ Xavareçalxoy girkurxoy boş şameşene: "Şot'oğö bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eyasa. ⁴⁶ Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alen tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. ⁴⁷ Serina, serinaz vëx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyiňş bu. ⁴⁸ Zu - yəşəyiňşest'ala şumzu. ⁴⁹ Ef bavoğon-kalboğon çöle mannat'un kəyə, ama p'uret'un. ⁵⁰ Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. ⁵¹ Zu - göynuxun şiri yəşəyiňşest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyiňşale. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyiňşeynak'ez tast'a».

⁵² İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcətə baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetərə tades bakon?» ⁵³ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vëst'a yəşəyiňş tene bakal. ⁵⁴ Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyiňş haq'ale, Zuval şot'o axırncı ğine bëyinboz. ⁵⁵ Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne. ⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. ⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələmətən yəşəyiňşala k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələmətən yəşəyiňşale. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyiňşale».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğö K'fernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğö ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amişakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy

* 6:45 İsa. 54:13

İz pit'oğə görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala eşesuna ak'aynan, k'ənan bon? ⁶³ Yəşəyinq tadalo Urufe, amdar memiya acıze. Bezi vəx pi əyitmogost'a yəşəyinqest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu vė bakalxoval bune». (İsusen vė nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şu baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənəl Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyinqest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğə pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğə iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmogə Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğə baalkayin, İsusə xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu vė baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bespəynak' yaq't'un qəvesay.

² İudeyxoy Pace axsibay İşalayınşebaksay. * ³ İz viçimoğon İsusə pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eç'at'un. ⁴ Axiri İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'kala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğə bsanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a». ⁵ Şot'ay viçimuxal İçu vė teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uyğune. ⁷ Dünyənən vəx nifrətbəs tene bakon, ama Za nifrətebsa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa. ⁸ Vən takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». ⁹ İsusen me əyitmogə pi Galileyinane çurpi.

¹⁰ Ama İz viçimux axsibaya təsit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdarxo ak'est'inut tənəşi axsibaya. ¹¹ İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsusə qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say. ¹² Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'uniy. ¹³ Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyəxun şuk'k'alən Şot'ay barada qay tene exlətəpsay.

İsusi Pace axsibayi vədine xrama zombsun

¹⁴ Axsibayi qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başı zombsane burqi. ¹⁵ İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepə, hetərə baksa ki, savadlune?» ¹⁶ İsusenal şot'oğə coğabe tadi:

† 6:69 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. ‡ 6:69 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20 * 7:2 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdarxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13

«Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. ¹⁷ Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuşoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. ¹⁸ İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene. ¹⁹ Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

²⁰ Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?»
²¹ İsusen şot'oğə pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vən bito mot'o məət'tələn mandı. ²² Moiseyen vəynak' sünnətsuni k'anunane laxı (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavəğoxun-kalboğoxune eysa), vənəl ef ğarməğə lap Şamat' ğineyal baft'ayın sünnətnanbsa. † ²³ Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarməğə sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxl ef əcuğəne biq'sa? ‡ ²⁴ Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan.»

İsus Xrist'ose ki?

²⁵ T'e vədə yerusolimluğəy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bəspseynak'? ²⁶ Bəğanan, mot'in qay exlətebsa, ama İçu sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həğigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? ²⁷ Ama me amdari mayın baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayın baksuna şuk'k'alən tene avabakal».

²⁸ Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həğigiyal Za çalnanxsa? Bezi mayın eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vən Şot'o tenan çalxsa, ²⁹ Zu isə Şot'o çələzxsə, şot'aynak' ki, Şot'ay t'ədxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

³⁰ Me əyitməğə görə İsusə biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. ³¹ Ama camaati gelo Şot'o vənəy. Şot'oğon next'unıy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

³² Fariseyxon camaati İsusə barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyınışxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi. ³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vəxun bəkoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'əğöl tağoz. ³⁴ Vən Za qəvesi tenan bəğğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə iudeyxon içəğəy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxə taşı zombale? ³⁶ "Vən Za qəvesi tenan bəğğəbal, Bezi bakala galal vən eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırncı, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'əğöl həri üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za və bakala amdari boş't'an yəşəyınışest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu və bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene əqəşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitməğə ibaki "mo, həğigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'unıy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame

† 7:22 7:22 Burq. 17:10; Lev. 12:3 ‡ 7:23 7:23 İoan. 5:9 § 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18

boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinşi Bet'lexem ayizəxun eǵale?» †

⁴³ Metərluǵen, İsusi barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy.

⁴⁴ Bəzit'oǵon Şot'o biq'sunt'un çureşi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oǵoy nu vë baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinşxoy q'a fariseyxoy t'öǵölt'un qaybaki. Şot'oǵonal q'aroolçixoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçixoxun coǵabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oǵo pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oǵoxun soǵo nəəl sa farisey Şot'o vənəbaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuǵoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoǵoy aranəxun sunt'in, mot'oxun bəş İsusi t'öǵöl hari Nik'odimen Ş isə şot'oǵo pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgüne ki?» ⁵² Şot'oǵon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eǵal».

(Ən damna kiinsamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soǵo iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluǵi loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruǵone taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öǵöle gireşi, Şot'inal arşi zombsane burqı.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluǵi loxol biq'əsi sa çuǵot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsusa pit'un: «Məəlim, me çuux əxlagsuzluǵbat'ane biq'əşe. ⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oǵo jəlayınşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsusa sinəyinşbseytnak't'un nexey, Şot'o taxsirkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqı. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oǵo pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuǵo samci'an jə bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqı.

⁹ Me əyitmoǵoxun oşa, aǵsaq'q'alxoxun burqı soǵo-soǵo t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təkə mandı, çuux isə hələ t'et'ianey. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuǵon "şuk'k'alən, bezi aǵa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsirkərbəsa. Taki, eneyal günax ma bə».

İsus dünyəni işiǵe

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiǵzu. Bezi baç'anəxun eǵalo sal sa vədə bayinq'luǵa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyinşest'ala işiǵ bakale». †

‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2 * 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24

† 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5

13 Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksa, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərлу tene». † 14 İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayiz, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. 15 Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa. 16 Divanbayizal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. 17 Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § 18 Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». 19 T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsə. Əgər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnanxoy».

20 İsusen me əyitmoğo xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alen Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənexun nu baksun

21 Oşa İsusen şot'oğo p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». 22 T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu besp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?» 23 İsusen şot'oğo pine: «Vən oq'a bakala dünyənexunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənexunnan, Zu isə me dünyənexun tezu. 24 Kot'o göröz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əgər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksə, ef günaxxoy boş biyalnan».

25 T'e vədə "p'oy hun sunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğo pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysa, Şozu. 26 Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətpsa». 27 Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

28 T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyl sa şey tezbsa, saycə Bavan Za hetər zombenəsa, t'etərəl exlətezbsa. 29 Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel əğalt'uz bsa». 30 İsusen me əyitmoğo uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vənə baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

31 İsusen İçu və iudeyxon pine: «Əgər vən Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. 32 T'e vədə vən seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vəx çark'est'ale».

33 İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vən çark'eğalnan" k'ə upsuna?» † 34 İsusen şot'oğo pine: «Serina, serinaz vəx nex: günax əşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. 35 K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyinqbsa, Ğar isə həmişə ailin boşə. 36 Vəx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vən həgigiyal çark'eğalnan. 37 Vən Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vəx p'atenep'sa. 38 Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğoz exlətpsa, vən isə ef bavaxun ibakit'oğonnan bsa».

³⁹ Şot'oğon İsusə coğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğon pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlbəy. ⁴⁰ Vən isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vəx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər əşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vən efi bava biq'i əşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxačuxə" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğon pine: «Əgər ef Bava Buxačux bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğon het'aynak' tenan q'amişaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğon ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vən ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğon bsunan çuresa. ⁴⁵ Bu burçesunaxun † amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfci əyitpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətpsuna görə vən Za vətənanbaksa. ⁴⁶ Vəxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax əşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vəbaksa? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vən isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, † vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen coğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsa, vən isə Za hörmətəxun sananksa. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayınşbsa, Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Divanbalone. ⁵¹ Serina, serinaz vəx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbəy, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbəy, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axiri Hun Va şun hesabsa?» ⁵⁴ İsusen şot'oğon metərə coğab tadi: «Əgər Zuz Zaynak' s'i q'azayınşbsasa, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxačux" pınan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsə. Əgər "Şot'o tez çalxsə" pizuy, vəllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsə, İz əyitəl əməlezbsa. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğon pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakal'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğon görə İsusə jəlayınşbseynak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

† **8:44** 8:44 Burç. 3 † **8:48** 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsaksay, şot'aynak' ki, İudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney. * **8:58** 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8

1 Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. 2 İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» 3 İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy əşurxo me amdari yəşəyinqast'a çoyelq'an c'eri pine bake. 4 Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa bayinq' bakale, t'e vədə şuk'k'alen əsp'es tene bakon. 5 Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». * 6 Me əyitmoğoy pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi 7 pine: «Taki, Siloam hovuzı vi çöya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çöya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay. 8 T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'uniy: «Mo t'e dilənçilüğbala amdar tene ki?» 9 Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine. 10 Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?» 11 Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzı vi çöya os'k'a" pine, zuval taşi bez çöya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qəyeşi». 12 Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Tez ava».

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

13 Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri 14 şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney. 15 Fariseyxonal t'e amdaraxun hetərə baki ki, aksan burqı pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çöya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

16 T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsa». T'e sunt'oğon isə "günaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetərə ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. 17 Şot'o görə saal k'aç'i amdaraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axiri şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

18 Ama iudeyxoy kalorox hələl vətet'uniy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi 19 şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetərə baksa ki, həysə aneksa?» 20 Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. 21 Ama həysə hetərə aksa nəəl iz pulmoğoy şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anın. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

22 Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğoy pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'uniy ki, şiin İsusı Xrist'os baksuna q'abulbayın, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un. 23 Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anın" pi.

24 İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmcı kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğoy elaspa ki, düz uk'alnu. Yan me amdari günaxkər baksuna avayan». 25 Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari günaxkər baki

* 9:5 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğə hetərə q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxi. Het'aynak'nan mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənal Şot'ay şagird baksunnan çuresa?» ²⁸ Şot'o jamdi pit'un: «Hunnu şot'ay şagird, yan isə Moiseyi şagirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyaxun exlətp'iyə Buxaçuxe, me amdari isə mayin baksuna teyan ava».

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayin eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğə q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğon günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdaxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alən tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğə qayk'ane. ³³ Əgər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşen nanaxun bake! İse yax dərs tadalən baki?» Metər piyal şot'o şep't'unşi.

Fariseyxo y içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şep'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənu?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval və bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusi bəş past'eşi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdaxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitməğə ibaki "bərkə yanal k'aç'iyən?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğə pine: «Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vəx nex: eğeli ağla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxo çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğə qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğə p'urum pine: «Serina, serinaz vəx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyorox bito oğriyox q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğə tet'un ümüxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayın, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bəspseynak' saal şərbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğə yəşəyınş, əsil yəşəyınş tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - saat' çobanzu, saat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğö bosi t'inet'on. Ulenal şot'oğö həfədon, şot'oğö şarpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyitesinə, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu saat' çobanzu. Hetər ki, Bavan Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğö q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılxun nu bakala q'erəzəl eğelxozax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səşə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğö q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydi qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğö Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydi qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e.

¹⁹ Me əyitmoğö görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. ²⁰ Şot'oğöy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Het'aynak'nən kot'o ümüxlaxsa?» ²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğö q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vëbaksun

²² İjanəney, Yerusalimal İşiği axsibayt'un† c'ovakest'ay. ²³ İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvanə taranney. ²⁴ İudeyxoy İsusə hərrəmine gireşi şot'o pit'un: «Heq'ədar yax şüpin boş efalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». ²⁵ İsusən şot'oğö coğabə tadi: «Zu vəx exlətezbi, ama vë tenan. Bezi Bavay s'iyən biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. ²⁶ Ama vən Za vë tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. ²⁷ Bezi q'uziğon Bezi səşə çalt'unxsa, Zuval şot'oğö çalezxsa, şorox Bezi baç'anexunt'un eysa. ²⁸ Zu şot'oğö həmişəluğ yəşəyinşez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğö Bezi kiyexun haq'es tene bakal. ²⁹ Şot'oğö Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğö Bavay kiyexun haq'es tene bakon. ³⁰ Zu q'a Bava sayan».

³¹ İudeyxon p'urum jət'un ext'i ki, şot'o jələyinşat'un. ³² İsusən şot'oğö pine: «Zu vən Bavaxun eğala gele saat' əşurxoz ak'est'i. Vən kot'oğöy mat'u görənən Za jələyinşbsun çuresa?» ³³ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdər baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jələyinşbsa». ‡ ³⁴ İsusən şot'oğö pine: «P'oy ef İvel Şame boş tene şameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vən buxaçuxxonan>»? § ³⁵ Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdərxo İçinə <buxaçuxxonan> nexə. İvel Şamal avanan ki, pozmişakes tene bakon. ³⁶ İşə vən uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Çarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite? ³⁷ Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za vë ma bakanan. ³⁸ Ama me əşurxo bizaqsasa, Za vë nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 † **10:22** 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusə nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusalima baki xrame surluğon murdarlayinşit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iya p'urum Buxaçuğö q'ulluği burgesunat'un q'eydbsa. ‡ **10:33** 10:33 Lev. 24:16 § **10:34** 10:34 İvel məğ. 8:26

Bavast'a baksuna avabaki q'amişakes bakanan». ³⁹ İudeyxon p'urum İsus a biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

⁴⁰ İsus p'urum İordan oqe t'e soğo tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'iya manedi. * ⁴¹ Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'uniy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayin, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri». ⁴² Gele amdarxoval t'et'iya İsus a vət'un baki.

11

P'uri Lazari bəyinbaksun

¹ Bet'anya ayize yəşəyınşala Lazar s'iyen sa amdar azarayınşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyen p'ə xunçine buy. * ² Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyin lapi Şot'ay turmoğoz iz popen şarpi Mariyaney. Azarayınşaki Lazar şot'ay viçiney. † ³ Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi. ⁴ İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyən Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayınşeq'an pine bake».

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. ⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi. ⁷ Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyina tağen" pine. ⁸ İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iya bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jəlayınşbunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iya qəyənbaksa?» ⁹ İsusen coğabe tadi: «Ğine p'as'se saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun tarak'ayin, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiğ baksuna görə aneksa. ¹⁰ Ama şu üşə tarak'ayin, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu». ¹¹ İsusen me əyitmöğoxun oşa şot'oğoz pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa». ¹² T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əğər nep'axeşenesa, q'olaybakale». ¹³ İsusen şot'ay bisuni baradane exlətpsay, ama şot'oğon t'etərt'un fikirbsay ki, nep'axesuni baradane nex. ¹⁴ T'e vədə İsusen şot'oğoz qay pine: «Lazar p'urene. ¹⁵ Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'iya tez bake - metər vən Za lap usum və bakalnan. İse ekinan şot'ay t'öğöl tağen». ¹⁶ "Əkiz" k'aleğala T'omasen t'e soğoz şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

¹⁷ İsus t'iyə hari avanebaki ki, Lazar ene bip' ğine ğərəmzin boşə. ¹⁸ Bet'anyay q'a Yerusalmi arane qos'se st'adinaxunal ‡ mal yaq'e buy, ¹⁹ şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoz viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

²⁰ Mart'a İsusi eysuna ibaki Şot'ay bəşə c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. ²¹ Mart'an İsus a pine: «Ay Q'onçux, əğər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy. ²² Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuğoxun k'ə çureğayin, Şot'in Va tadale». ²³ İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine. ²⁴ Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine,

* **10:40** 10:40 İoan. 1:28 * **11:1** 11:1 Luk'. 10:38-39 † **11:2** 11:2 İoan. 12:3 ‡ **11:18** 11:18 qos'se st'adi - 3 k'm. İša

axırını ğine şoval bəyinbakale». ²⁵ İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyınşzu, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalo biyayinal, yəşəyınşale, ²⁶ yəşəyınşı Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənu?» ²⁷ Mart'an Şot'o coğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyəne eysuna beş yaq'bəğala Buxaçuğoy Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

²⁸ Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». ²⁹ Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi. ³⁰ İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. ³¹ Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eysuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoğone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi. ³² Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

³³ İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi. ³⁴ Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en». ³⁵ İsusen önönepi. ³⁶ T'e vədə iudeyxon "bəğanan şot'o hetərə çuresay!" pit'un. ³⁷ Ama şot'oğoy bəzit'oğon pine: «K'aç'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

³⁸ Hametər İsus dilxor gərəmzoğone taşi. Gərəmzoğ sa mağaraney, Ş iz bağala gane jomost'al jət'un t'ık'ırdey. ³⁹ İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəgin ki adesa, axiri şot'ay bisun bip' ğine». ⁴⁰ İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

⁴¹ Metərluğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürezbsa. ⁴² Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəbakat'un». ⁴³ Me əyitmoğoy pit'uxun oşa ost'aar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» ⁴⁴ P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, çə isə dəsmərən bəç'ürey. İsusen şot'oğoy "me amdara qaypanan təseq'an" pine.

*Fariseyxoy İsusə bespsuni niyət
(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2)*

⁴⁵ T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. ⁴⁶ Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğoy şot'oğoy exlətt'unbi.

⁴⁷ T'e vədə samci bəyinxon q'a fariseyxon Kala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxonə ak'est'a. ⁴⁸ Əğər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

⁴⁹ T'et'iyə bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğoy pine: «Vən hik'kal tenan ava. ⁵⁰ Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?» ⁵¹⁻⁵² Şot'in me əyitmoğoy içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyınşəki Buxaçuğoy əyloğoy bitova

sagala girbseyinak' bisunane xavareçalluğbi. ⁵³ Metərluğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsusə besp'at'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çölə İša bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğo pakbseyinak' ayizmoğoxun Yerusali mane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsusə qəvt'unsay, xrame məəlnə çurpi sunsunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene eğal?» ⁵⁷ Samci bəyінşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pəy (Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyінbi Lazaral t'et'iyane yəşəyінşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onəğxoy araneney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyін ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqi. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

⁴ Ama İsusi şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdarxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğo ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyін Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyінbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyінşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

İsusi Yerusəlima baysun (Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusi Yerusəlima eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i Şot'ay bəşə c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *
Q'onçuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvərə!

İsraili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"
uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz baç'ane laneşi. Hətər ki, şameşene:
¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'İba!

* **11:55** 11:55 C'eys. 12:1-27 * **12:1** 12:1 C'eys. 12:1-27 † **12:3** 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ **12:3** 12:3 Luk'. 7:37-38 § **12:5** 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey.

* **12:13** 12:13 Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğo alxışq'an baki» upsune. † **12:13** 12:13 İvel məğ. 118:25-26 ‡ **12:15** 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusəlima tadeşi q'ərəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune.

Bëğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

¹⁶ İsusı şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusı s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğə saal camaati Şot'ay bəş hetər şameşeneysa, hat'etərəl c'eyşuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusı t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay. ¹⁸ Amdarxon İsusı me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeneş, şot'o görəne Şot'ay bəş c'erey. ¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'unii: «Bëğanən, beşi kiyexun hik'kal tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay baç'anexune taysa».

İsusı saturbəş İz bisuna avabakeş'un

²⁰ Axsibaya Yerusallima bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy. ²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağa, yan İsusə aksunyan çuresa». ²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əşlində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene. ²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala bitü tene bisasa, tək sa arum k'inək'al manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. ²⁵ İz yəşəyinqə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyinqə hik'kal nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyinqəynak'e q'orişon. * ²⁶ Şin Za q'ulluğbsun çureğayın, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu maya bakayız, Za q'ulluğbaloval t'et'ya bakale. Şin Za q'ulluğbayın, Bavanal şot'o hörmətbale.

²⁷ Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyginəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəygin koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! ²⁸ Ay Bava, Vi s'ya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

²⁹ T'et'ya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. ³⁰ İsusen pine: «Me səş Zaynak' tene, vəynak'e. ³¹ Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəğale. ³² Za isə oçalaxun ala eqəvk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

³³ İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakeş'i. ³⁴ Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala eqəğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» ‡

³⁵ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayinq'luğən maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayinq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. ³⁶ İşiğ bakala vədine İşiğa vėbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərлуğ

§ 12:15 12:15 Zək. 9:9 * 12:25 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † 12:31 12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. ‡ 12:34 12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14

³⁷ Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəli nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo şot'o və teney. ³⁸ Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane:

«Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vëbaki, Q'onçuğoy zor şineynak'e qayeşi?» §

³⁹ İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki:

⁴⁰ "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğə k'aç'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ilen maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un firipi ki,

Zu şot'oğə q'olaybaz». *

⁴¹ İsayan İsusi kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğə şot'ay barada pey.

⁴² Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusə vëney, ama fariseyxon içoğə sinagogaxun maq'at'un şəp'əsi pi mot'o qay tet'un avabakeş'ay.

⁴³ Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

⁴⁴ İsusen ost'aar pine: «Za və bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vëne. ⁴⁵ Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa. ⁴⁶ Zu işiğzu. Me dünyəneyal harezu ki, Za və bakalo bayinq'luğa maq'an mandi. ⁴⁷ Bezi əyitə

İbaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Za t'ödxbi Bezi əyitmoğə nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırnci

ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zu Zaxun teza əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsunı saal hetər exlətpısnı barada Za əmir

tadi. ⁵⁰ Zu avazu ki, şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyinqə tast'a. Metərluğen, Bavan za mani əyitmoğə upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsusi İz şagirdxoy turmoğə os'ksun

¹ C'ovaksuni axsibay* İşalayinqəbaksay. İsusen me dünyənəxun cöybaki İz Bavay t'öğöl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğə həmişə çureşene, axıra şirik'əl çureşi.

² Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusə toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne hadeney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiye

tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öğöl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyex

ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bəpi şagirdxoy turmoğə os'ki, İz biyex

ğaçp'i dəsməren şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayinqəkat'an şot'in İsusə pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğə Hun os'kalnu?» ⁷ İsusen

şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu». ⁸ P'et'eren şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğə ten os'kal!»

İsusen şot'o coğabə tadi: «Əğər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakan». ⁹ T'e vədə Simon P'et'eren şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə

saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine:

§ 12:38 12:38 İsa. 53:1 * 12:40 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

* 13:1 13:1 C'ey. 12:1-27

«Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğə os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arşi şot'oğə pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amışnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu. ¹⁴ İsə ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənal sun-sunay turmoğə os'k'alanan. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənal sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal içü yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İsə ki me əyitmoğə avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğə çalezxa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğə nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33*)

²¹ İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmoğə şi barada upsuna nu avabaksuna görə çəşmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğə - İsusi çureğala şagird şot'o lap işaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şi barada upsuna şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fırpı İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şo şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şu tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşə başi. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum bal!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alən tene q'amışaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal şot'oxune alabaki. ³² İsə ki, Buxaçuğoy s'i şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal şot'o İçust'a alabale, usumluğən alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bako. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxo "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirəz tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əğər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdaxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

† 13:18 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 13:20 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16 § 13:33 13:33 İoan. 7:34 * 13:34 13:34 İoan. 15:12,17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

*P'et'eri İçuxun danmışaksuna İsusı saturbëş upsun
(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34)*

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu».

14

İsus - Buxaçuğoz tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğoz və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsə».

⁵ T'omasen İsusə pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinqest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İ sə ene vən şot'o çalnanxsə, şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xəylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pəs bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitməğoz Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vəbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa. ¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesə çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlan. ¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, Şot'in q'erəz sa Kəməybal yaq'abale, Şoval vəxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçuğoz serina çoyel c'evk'ala Urufe. Şot'o dünyənən q'abulbes tene baksə, şot'aynak' ki, Şot'o nə ateksa, nəəl çaltenxsə. Vən isə Şot'o çalnanxsə, şot'aynak' ki, Şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənən ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinqəsbəsunə görə vənal yəşəyinqəşəlan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu. ²¹ Şiın Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğəlo şone. Bez Bavanal Za çureğəlt'u çureğəle. Zuval şot'o çuresi Za şot'o ak'est'oz».

* 14:13 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğəlt'oğoz uyğun

²² İsk'ariot' təə, t'e soğo İudan Şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetəre baksa ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğo pizu. ²⁶ Ama Köməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğə ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxez tast'a. Zu şot'o vəx dünyənən tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

²⁸ Zu vəx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çuresinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğə saturbəş vəx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za və bakanan.

³⁰ Ene vəxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon, ³¹ ama dünyənən avabakalanə ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiin tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'onçux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayinşi təmizəbsa ki, lap gele barq'an tadi. ³ Vən isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vəst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vənal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vənal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'öox boseşi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğə bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vəst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vəx tadeğale. ⁸ Vən gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavan Za çuresi k'inək' Zuval vəx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğə vəx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vəst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğə tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vəx bürmişit'oğə əməlbaynan, vən Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vəx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vəx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğə bütümə vəx avabakeszdi. ¹⁶ Vən Za tenan c'ək'p'i, Zuz vəx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadanan, t'e baral

* **15:12** 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

həmişə mandane. Metərlügen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çüreğaynan, Şot'in vëx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vëx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vëxun bəş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vëx çureğoy. Ama vən dünyənəxun tenan, Zu vëx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vëx nifrətebsa. ²⁰ Zu vëx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vëxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efıyal əyitə bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğoy bitova efi Bezi bac'anəxun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsə. ²² Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günaxkər baksuna görə içoğoy təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətebsa. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içoğoy günax tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğoy ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş sameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Kōməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vənal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğoy vëx nexzu ki, ef vëluğ nu açane. ² Vëx sinagogxoxun şep'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vëx bəsp'alt'in Buxaçuğoy q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğoy vëx exlətəzbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bezi pi əyitmoğoy ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Şüft'inəxun mot'oğoy vëx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vëxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğöləz taysa, ama vëxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vëx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vëx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Kōməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vəynak' yaq'aboz. ⁸ Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vëluğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaləğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vëx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vëx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axırı hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'ıya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğoy vëx avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğoy vëx avabakest'ale" pi.

† 15:20 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16 ‡ 15:25 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4 * 16:11 16:11 - yəni ki ibliseynak'

Şagirdxoy dərdə müqluğa fırlıpsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan». †

¹⁷ T'e vədə İsusı bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'uniysa avabaki şot'oğə pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: vən önöpi zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vən dərde boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırik'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünyəne sa amdar eşt'una görə iz müqexun zapi q'aç'a eyexun c'evək'sa. ²² Vənal həysə dərđlunan. Ama Zu vəx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vəxun haq'es tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vəx nex: Bezi s'iyeñ † Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vəx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyeñ hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vəx mot'oğə məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vəxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vəynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vən Bavaxun Bezi s'iyeñ xaişbalnan. Zu Bezi ef gala şot'oxun sa şey xoyinşbuna tez nex. ²⁷ Axırı Bavan İçin vəx çuresa, şot'aynak' ki, vən Za çurnanşı, Buxaçuğoy t'ödxun Bezi eysunal vənənbaki. ²⁸ Bavay t'ödxun me dünyənez hari, isəəl me dünyənexun c'eri p'urum Bavay t'öğöləz taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İsə q'amışyanbaksa ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vəyan». ³¹ İsusen şot'oğə pine: «Həysə həgigiyal vənən? ³² Mone, Za savsa barti hər soğə iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şo ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vən Zast'a serluğ bəğəbanan piz mot'oğə vəynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17*İsusı İçeynak' afırlıpsun*

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyaq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxal ext'iyyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadit'oğə bitova həmişəluğ yəşəyiñş tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyiñşal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğə saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'öğöl bakat'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakeneñ. Həysə p'urum Bezi s'iyə Vi t'öğöl alaba.

† **16:16** 16:16 - Bezi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa. † **16:23** 16:23 - Bez çureğalt'oğə uyğun

İsusi İz şagirdxoynak' afırıpsun

⁶ Dünyənexun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'unıy. Hun şot'oğö Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğö şot'oğö avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amişt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğöynak'ez afırine. Dünyəneynak' təə, Za tadi'oğöynak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğoxunez Bezi s'ıya alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğölez qaybaksa. Şorox isə me dünyənet'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğö Za tadi Vi s'ıye zoren q'orişa ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğö Hun Za tadi Vi s'ıye zoren q'orişezbsay. Şot'oğö ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğölez eysa. Heq'ədər ki me dünyənezu, me əyitmoğö nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğö Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənen şot'oğö nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un. ¹⁵ Şot'oğö me dünyənexun exst'una təə, şot'oğö şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un. ¹⁷ Şot'oğö Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğö me dünyənez yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğöy dərdenez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğöynak' afırıpsun

²⁰ Saycə şot'oğöynak' təə, şot'oğöy əyiten Za və bakalt'oğöynak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənen Vi Za yaq'absuna vəbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'ıye kalaluğa Zuval şot'oğoz tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənen Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğoval çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'ıye kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmışakalt'uxun bəşen Za çureşi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənen Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxsə, mot'oğonal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğö avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18*İsusi biq'esun*

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57)

¹ İsusen afırıpıt'uxun oşa İz şagirdxoynak'ın sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğö tərəfə c'ovaki. T'et'ıya sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdxo t'ıyat'un başı. ² İsusə xəyanətbalə İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdxo usum-usum t'et'ıya girt'unsay.

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçığo t'iyane eçeri. Şot'oğoy kiyele çirağ, lopa saal silaxe buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsus». İsusen şot'oğo "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala pastt'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğonal "nazaret'lu İsus" pit'un. ⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'öğöl bakalt'oğo tərbanan taşeq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüğü tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi koruği kasına üğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ərroxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçığon İsusə biq'i İz kulmoğoğa çaçt'unpi. ¹³ İsusə süft'ə Xanafi t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. § ¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e" pi iudeyxoy kalat'oğo maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusə baç'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne baneşi. ¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərxun exlətp'i P'et'era bonane badi. ¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tənü ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökerxon q'a q'aroolçığon t'et'iyə aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane bürqi.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. ²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxoy gireğala sinagoxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. ²¹ İsə het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdarxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğoy avat'un». ²² İsusen me əyitmoğoy pit'uxun oşa t'et'iyə çurpi q'ulluğçığoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi şot'o sa şilləne duği. ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» ²⁴ T'e

* **18:5** 18:5 - Həmişə Bakalo. † **18:9** 18:9 17:12 ‡ **18:11** 18:11 Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42 § **18:13** 18:13 - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl 'samci bəyinşxoy kalo' pit'un k'aley. * **18:14** 18:14 İoan. 11:49-50

vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gac samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmci saal xibimci danmişaksun
(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmişaki "tə, tezu" pine. ²⁶ Samci bəyinşxoy kalat'ay nökərxoxun soğo P'et'eren duği ümüğü bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökəren "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. ²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmişe baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş
(Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25)

²⁸ Savaxt'an uşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'öğxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayi† ukuna ukes tet'un bakaliy. ²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» ³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!» ³¹ P'ilat'en şot'oğoy pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala bəsp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görəne baki ki, İsusi İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başi. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənəxun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənəxun bakiniy, Bezi q'ulluğçığon Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbəynək'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğoy pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana tərəzbsə. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərəbzə?» ⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərəba!» Barabba isə sa k'uldurey.

19

İsusə bəsp'suni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusə tatarlayınşsunane əmirbi. ² Əsk'ərxonal şaşaxun sa tac əldi İsusi belt'un laxi, Şot'ay loxol tünd ç'oc'a xələtt'un

† 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ 18:32 18:32 - İsusen İzi xaçe loxol t'əq'tesuna saturbəs avabakest'eny. İoan. 3:14; 12:32

lap'ti. ³ Şorox İsusı t'öğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxo pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'öğölez eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vën avabakanan».

⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oč'a xələt qavuna c'eğat'an P'ilat'en şot'oğö pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinşxon q'a şot'oğoy q'ulluğçığon Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğö pine: «Şot'o vën ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». ⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Gare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'İnebi. ⁹ P'urum saraya başı İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi.

¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətpsın ten çuresa? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?» ¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadesiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadt'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərbsune çuresi, ama iudeyxon harayk'a next'uniy: «Əgər me amdara tərbayın, imp'erat'ori tərəf tenu. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusə qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyınşəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbseynak' laxesi taxt'a areşi.

¹⁴ C'ovaksuni axsibayeynak'* həzirluğ bəğala ğine təxminən üqümci saadey. † P'ilat'en iudeyxo "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. ¹⁵ Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinşxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» ¹⁶ T'e vədə P'ilat'en İsusə xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusa xaçe loxol t'əq'st'un

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43*)

Əsk'ərxon İsusə tat'unşeri. ¹⁷ İsusen xaça için taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. ¹⁸ T'et'iya Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğö İsusi yön, t'e soğö tərş tərəf, İsus isə biyexey. ¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İsus şame duğest'i.

²⁰ İudeyxoy gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusi xaçe loxol t'əq't'esi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ini saal grek'i muzine şameşey. ²¹ Mot'o görət'un iudeyxoy samci bəyinşxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu iudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa».

²² P'ilat'en isə "k'ə şampezsə, ene şampezu" pine coğab tadey.

²³ Əsk'ərxon İsusə xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa Şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat'

* **19:14** 19:14 C'eys. 12:1-27 † **19:14** 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e.

t'etərə ələsey ki, şot'ay loxol ėbun buteney. ²⁴ Şot'oğon sun-suna pit'un: «Mot'o zıǵmaben, çöp bosen bəyin, şiya baksa». İvel Şamurxost'a bakala "İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi, Bezi paltareynak' çöpt'un bosı" ‡
 əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxo baki.

²⁵ İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyane çurpey. ²⁶ İsusen İz Nana saal Şot'ay t'öğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusi bisun

(Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49)

²⁸ İsusen hər şeyə tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. § ²⁹ T'et'iya fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusi jomot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

³¹ Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsibayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'əsiyoroş Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'əsit'oğoy turmoğə xoxbi * meydıxo xaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'əsit'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğə xoxt'unbi. ³³ İsusi t'öğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğə tet'un xoxbi. ³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bōrinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğəbsa ki, vənəl və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusi meydə mağarina laxsun

(Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusi şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'ıbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o baretı, İosifenal hari İsusi meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşə İsusi t'öğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusi meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədətən

‡ **19:24** 19:24 İvel məğ. 22:18 § **19:28** 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21 * **19:31** 19:31 Xaçə loxol t'əq't'əsit'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğə xoxbsunen şot'oğon içoğə efes tet'un baksay, metərluğenal suruk'əsi usum bisat'unıy. † **19:36** 19:36 C'ey. 12:46; Ams'ı oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † **19:39** 19:39 mirra - şaat' adeğala oyurroxun həzırbaki toyexlu c'əyin

şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İša sa gane buy, memiyal hələ meyd nu laxeşi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İša baksuna görə şot'oğon İsusi meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12*)

¹ Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayinq' vədine magdallu Mariya İsus laxeşi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ık'ıresəne. ² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusi ən gele çureğala t'e soğə şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxe teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğə şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğə şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i. ⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay bac'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi biti kətan bəzurxo ⁷ saal İsusi bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzürxoy t'öğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney. ⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğə şagirdal bona başi mot'oğə ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusi magdallu Mariya ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11*)

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə önk'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in önk'a-önk'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğə İsusi meydə laxi gane best'a, t'e soğə isə turmoğost'a arseney. ¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en önöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğə pine: «Bezi Q'onçuğə taşeret'un, maya laxsunal tez ava». ¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa bac'ane fıırpı İsusi t'et'iya çurpsuna anek'i, ama şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavere haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en önöne? Şun qəvesa?» Mariyan Şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər Şot'o hunen təserəsa, maya laxsuna za upa, zu Şot'o ext'oz».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fıırpı İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez eqeşe. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğə upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğöləz eqesa».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğə "Q'onçuğə azk'i!" pine. Oşa İsusen içu pit'oğə bitova şot'oğə avabakesedi.

* **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarin ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarin ğine hesabbaksə.

*İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun**(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49)*

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəsçöye şagirdxo p'urum sagalat'uniy. Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kirit'et'uniy. Ama İsus bona başı şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁰ Mot'o pi şot'oğoy iz kulmoğoy saal bōrinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğoy ak'i gele müqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğoy p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxəz yaq'absa». ²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupı pine: «İvel Urufa haq'anani!» ²³ Vən şi günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şi günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusi T'omas ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğoy, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy. ²⁵ T'e soğoy şagirdxonal T'omas "Q'onçuğoy ayank'i" uk'at'an şot'oğoy pine: «Əğər Şot'ay kiyel misp'aren qayıpi yaroğoy nu ak'ayiz, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayin, İzi bōrineyal kula nu laxayiz, zu mot'o vətəzbakon».

²⁶ Muğ ğinaxun oşa İsusi şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğöley. Çomxo kirit baalkayin, İsus bonane başı. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğoy bəğə, vi kula boxoda, Bezi bōrine laxa. Ma süpələyinşaka, və baka!» ²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» ²⁹ İsusen isə şot'o coğəbe tadi: «Hun Za ank'i pin və baki? Ak'inut' və bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi girke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlü nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene şameşe. ³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçugoy Ğar baksuna vėbakanan, və bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyinq haq'anani.

21*İsusi İz şagirdxo göle bōrine ak'esun*

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * bōrine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metərə bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'uniy. ³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e üşə hik'k'al biq'es tet'un baki. †

⁴ Kəybakat'an İsus göle bōrine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. ⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». ⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon

† 20:23 20:23 Mat'. 16:19; 18:18 * 21:1 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğoy s'ine † 21:3 21:3 Luk'. 5:5

t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. † 7 T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxə». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi. 8 T'e soğə şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle bōrinexun əxil tet'unıy, p'əbaç p'exusa § İša gane mandey.

9 Şorox q'arılığa c'əgat'an at'unk'i ki, t'et'ıya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. 10 İsusen şot'oğə pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». 11 Simon P'et'er tora q'arılığa eşt'eynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayın, tor k'as'teneşi. 12 İsusen şot'oğə pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'unıy. 13 İsusen şuma ext'i şot'oğə payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. 14 İsus p'uri ganuxun bəyinbakıt'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

15 Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə bəğə». 16 Şot'in p'əmcı kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusə pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə otarışa». 17 Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pısbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğə bəğə». 18 Serina, serinaz va nex: cəyil bakat'an vi q'ayınşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja bakat'an kulmoğə boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale». 19 İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçığoy s'ıya alabaleysa, şot'one avabakest'ay. Mot'o pıt'uxun oşa "Bezi baç'anexun eki" pine.

20 P'et'erenal qoş bəği İsusi çureğala şagirdi içəğoy baç'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fıırıpı İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdəy. * 21 P'et'eren me şagirdə ak'i İsusə pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» 22 İsusen şot'o pine: «Əğər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi baç'anexun eki». 23 Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vėbakalt'oğoy arane exlətxone yəymışəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əğər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayız, mot'oxun va hik'ə?" peney.

24 Me əşurxoy barada şahidluğbsun şamk'alo hat'e şagirdə. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

25 İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əğər şoroxal soğə-soğə şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

‡ 21:6 21:6 Luk'. 5:6 § 21:8 21:8 p'əbaç p'exus - 100m. * 21:20 21:20 İoan. 13:25 † 21:22 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyəne p'əmcı eysunaxune əyitey